

ადამიანის
უფლებათა
ევროპული
კონვენცია

**ადამიანის
უფლებათა
ევროპული
კონვენცია**

**მეთერთმეტე და მეოთხმეტე ოქმების
დამატებებით**

**თან ერთვის პირველი, მეოთხე, მეექვსე,
მეშვიდე, მეთორმეტე, მეცამეტე და
მეთექვსმეტე ოქმები.**

წინამდებარე კონვენციის ტექსტი წარმოდგენილია 2010 წლის 1 იანვრის ძალაში შესული მეთოთხმეტე ოქმის (CETS no. 194) დებულებათა გათვალისწინებით.

კონვენციის ტექსტში შეტანილ იქნა ცვლილებები და დამატებები 1970 წლის 21 სექტემბერს ძალაში შესული მესამე ოქმის (ETS no. 45), 1971 წლის 20 დეკემბერს ძალაში შესული მეხუთე ოქმისა (ETS no. 55) და 1990 წლის 1 იანვარს ძალაში შესული მერვე ოქმის (ETS no. 118) დებულებათა გათვალისწინებით. კონვენცია მოიცავდა, აგრეთვე, მეორე ოქმის (ETS no. 44) დებულებებს, რომელიც მისი მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად, წარმოადგენდა კონვენციის განუყოფელ ნაწილს 1970 წლის 21 სექტემბერს მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან. ყველა დებულება, რომლებშიც შეტანილ იქნა ცვლილებები ან დამატებები ზემოაღნიშნული ოქმების შესაბამისად, ჩანაცვლებულ იქნა მეთერთმეტე ოქმით (ETS no. 155) 1998 წლის 1 ნოემბერს მისი ძალაში შესვლის თარიღიდან. იმავდროულად გაუქმდა 1994 წლის 1 ოქტომბერს ძალაში შესული მეცხრე ოქმი (ETS no. 140), ხოლო მეათე ოქმმა (ETS no. 146) ძალა დაკარგა.

კონვენციისა და მისი ოქმების ხელმოწერებისა და რატიფიცირების მიმდინარე მდგომარეობას შეგიძლიათ გაეცნოთ შემდეგ მისამართზე www.conventions.coe.int

კონვენციის მსოფლიო ინგლისური და ფრანგული ტექსტებია ავთენტური. წინამდებარე თარგმანი არ წარმოადგენს კონვენციის ოფიციალურ ვერსიას.
 ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო
 Council of Europe
 F-67075 Strasbourg cedex
www.echr.coe.int

შინაარსი

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კოეფიციენტი.....	5
დამატებითი ოქმი.....	34
ოქმი № 4	37
ოქმი № 6.....	41
ოქმი № 7.....	45
ოქმი № 12	51
ოქმი № 13.....	55
ოქმი № 16.....	59

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კო ნ ვ ე ნ ც ი ა

რომი, 1950 წლის 4 ნოემბერი

ქვემოთ ხელმოწერი მთავრობები, არიან რა ევროპის საბჭოს წევრები,

იოგალისწინებენ ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციას, გამოცხადებულს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის მიერ 1948 წლის 10 დეკემბერს;

მხედველობაში იღებენ, რომ ეს დეკლარაცია მიზნად ისახავს მასში გაცხადებულ უფლებათა საყოველთაო და ეფექტიანი აღიარებისა და დაცვის უზრუნველყოფას;

მიიჩნევენ, რომ ევროპის საბჭოს მიზანია მის წევრებს შორის უფრო მეტი ერთიანობის მიღწევა, რისთვისაც ერთ-ერთ საშუალებას წარმოადგენს უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვა და მათი შექმნაში ხორცშეხმა;

კვლავაც ადასტურებენ თავიანთ ერთგულებას იმ ძირითადი თავისუფლებებისადმი, რომელთაც ეფუძნება საყოველთაო სამართლიანობა და მშვიდობა და, რომელთა საუკეთესო დაცვა ხორციელდება, ერთი მხრივ, ქმედითი პოლიტიკური დემოკრატიითა და, მეორე მხრივ, ადამიანის უფლებათა საერთო გაგებითა და უზრუნველყოფით, რასაც ისინი ემყარებიან;

როგორც მთავრობები იმ თანამოაზრე ევროპულ ქვეყნებისა, რომელთაც აქვთ პოლიტიკური ტრადიციების, იდეალების, თავისუფლებისა და სამართლის უზენაესობის საერთო შემკვიდრება, მზად არიან გადადგან პირველი ნაბიჯები საყოველთაო დეკლარაციით გაცხადებულ გარკვეულ უფლებათა ერთობლივი აღსრულებისათვის,

და, თანხმდებიან შემდეგზე:

მუხლი 1

ადამიანის უფლებათა დაცულობის ვალდებულება

მაღალი ხელშეშკერელი მხარეები ყველასათვის თავიანთი იურისდიქციის ფარგლებში უზრუნველყოფენ ამ კონვენციის I კარში განსაზღვრულ უფლებებსა და თავისუფლებებს.

კარი I

უფლებანი და თავისუფლებანი

მუხლი 2

სიცოცხლის უფლება

1. ყოველი ადამიანის სიცოცხლის უფლება კანონით არის დაცული. არ შეიძლება სიცოცხლის განზრახ ხელყოფა, თუ არა სიკვდილის სასჯელის აღსრულების შედეგად, რომელიც სასამართლოს განაჩენით შეეფარდა მოცემულ პირს ისეთი დანაშაულის ჩადენისათვის, რომლისთვისაც კანონი ითვალისწინებს ამ სასჯელს.
2. სიცოცხლის ხელყოფა არ განიხილება ამ მუხლის დარღვევად, თუ ის შედეგად მოჰყვა ძალის გამოყენებას, რომელიც აბსოლუტურ აუცილებლობას წარმოადგენდა:
 - a. ნებისმიერი პირის დასაცავად არამართლზომიერი ძალადობისაგან;
 - b. კანონიერი დაკავებისათვის, ანდა კანონიერად დაპატიმრებული პირის გაქცევის აღსაკვეთად;
 - c. კანონიერ ღონისძიებათა განხორციელებისათვის აჯანყების ან ამბოხების ჩასახშობად.

მუხლი 3

წამების აკრძალვა

ადამიანის წამება, არაადამიანური თუ დამამცირებელი დასჯა ან მასთან ასეთი მოპყრობა დაუშვებელია.

მუხლი 4

მონობისა და იძულებითი შრომის აკრძალვა

1. არაეინ შეიძლება იმყოფებოდეს მონობაში ან ყმობაში.
2. არაეის შეიძლება დაეკისროს იძულებითი ან საგაღდებულო სამუშაოს შესრულება.
3. ამ მუხლის ვაგებით, „იძულებითი ან საგაღდებულო შრომად“ არ განიხილება:
 - a. ნებისმიერი სამუშაო, რომლის შესრულებაც ჩვეულებრივ, საგაღდებულო პატიმრობისას, რაც შეფარდებულია ამ კონვენციის მე-5 მუხლის დებულებების შესაბამისად, ან ასეთი პატიმრობიდან პირობითი თავისუფლების განმავლობაში;
 - b. სამხედრო ხასიათის ნებისმიერი სამსახური, ან საგაღდებულო სამხედრო სამსახურის ნაცვლად დაკისრებული სამსახური იმ ქვეყნებში, სადაც შინაგანი მრწამსის გამო სამხედრო სამსახურზე უარის თქმა მართლზომიერადაა შინეული;
 - c. ნებისმიერი სამსახური, დაკისრებული საგანგებო მდგომარეობის ან საერთო უბედურების ჟამს, რაც საფრთხეს უქმნის ხალხის სიცოცხლესა და კეთილდღეობას;
 - d. ნებისმიერი სამუშაო თუ სამსახური, რომელიც ჩვეულებრივ მოქალაქეობრივ ვალდებულებებს განეკუთვნება.

მუხლი 5

თავისუფლებისა და უსაფრთხოების უფლება

1. ყველას აქვს თავისუფლებისა და პირადი უსაფრთხოების უფლება. არავის შეიძლება აღეკვეთოს თავისუფლება, თუ არა კანონით დადგენილი პროცედურის შესაბამისად და გარდა შემდეგი შემთხვევებისა:

- a. კანონიერი დაპატიმრება უფლებამოსილი სასამართლოს მიერ მსჯავრდებული პირისა;
- b. კანონიერი დაკავება ან დაპატიმრება კანონის შესაბამისად გაცემული სასამართლოს ბრძანების შესრულებლობისათვის, ანდა კანონით გათვალისწინებული ნებისმიერი ვალდებულების შესრულების უზრუნველსაყოფად;
- c. პირის კანონიერი დაკავება ან დაპატიმრება, უფლებამოსილი სამართლებრივი ორგანოს წინაშე მის წარსადგენად, როდესაც არსებობს ამ პირის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის საფუძვლიანი ეჭვი, ან საფუძვლიანად არის მიჩნეული პირის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის თუ მისი ჩადენის შემდეგ მიმდევრის აღკვეთის აუცილებლობა.
- d. არასრულწლოვანის დაპატიმრება კანონიერი ბრძანების საფუძველზე მასზე აღმზრდელობითი ზედამხედველობისათვის ან უფლებამოსილი სამართლებრივი ორგანოს წინაშე მის წარსადგენად;
- e. პირის კანონიერი დაპატიმრება გადამდებ დააჯიდებთა გაგრძელების თავიდან ასაცლებლად, ან სულით ავადმყოფის, ალკოჰოლიკის, ნარკომანისა და მაწანწალის კანონიერი დაპატიმრება;
- f. პირის კანონიერი დაკავება ან დაპატიმრება, ქვეყანაში მისი უნებართვოდ შესვლის აღსაკვეთად, აგრეთვე იმისა, ვის მიმართაც ხორციელდება დონისძიებანი მისი გაძევების (დეპორტაცია) ან გადაცემისათვის (ექსტრადიცია).

2. დაკავებულ პირს მისთვის გასაგებ ენაზე დაუყოვნებლივ უნდა ეცნოს მისი დაკავების მიზეზები და მისთვის წაყენებული ყველა ბრალდება.

3. ამ მუხლის 1-ლი (c) პუნქტი გათვალისწინებულ დებულებათა შესაბამისად დაკავებული თუ დაპატიმრებული პირი დაუყოვნებლივ წარედგინება მოსამართლეს ან სასამართლო ხელისუფლების განსახორციელებლად კანონით უფლებამოსილ სხვა მოხელეს და იგი აღჭურვილია უფლებით, მისი საქმე განიხილოს სასამართლომ გონიერულ ვადაში, ან გათავისუფლდეს საქმის განხილვის განმავლობაში. ასეთი გათავისუფლება შეიძლება პირობადებული იყოს სასამართლოში მისი გამტკიცებლის რაიმე გარანტიით.

4. ყველას, ვისაც დაკავებით ან დაპატიმრებით აღეკვეთა თავისუფლება, აქვს უფლება, მიმართოს სასამართლოს, რომელიც დაუყოვნებლივ განიხილავს მისი დაპატიმრების საკითხს და ბრძანებს მის გათავისუფლებას, თუ ეს დაპატიმრება უკანონოა.

5. ყველა მსჯავრდულს, ვინც ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით დააკავეს ან დააპატიმრეს, აქვს კომპენსაციის ქმედითი უფლება.

მუხლი 6

საქმის სამართლიანი განხილვის უფლება

1. ყოველი ადამიანი, მისი სამოქალაქო ხასიათის უფლებებისა და მოვალეობების, ან მისთვის წარდგენილი სისხლისსამართლებრივი ბრალდების საფუძვლიანობის გამორკვევისად, აღჭურვილია გონიერულ ვადაში მისი საქმის სამართლიანი და საქეყნოდ განხილვის უფლებით კანონის საფუძველზე შექმნილი დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი სასამართლოს მიერ. სასამართლო გადაწყვეტილება ცხადდება საქეყნოდ, თუმცა მოელ სასამართლო პროცესზე ან მის ნაწილზე პრესა და საზოგადოება შეიძლება არ იქნეს დაშვებული დემოკრატიული საზოგადოებაში მორალის, საზოგადოებრივი წესრიგის ან ერთობის უშიშროების ინტერესებისათვის, აგრეთვე, როდესაც ამის მოთხოვნს არასრულწლოვანის ინტერესები, ან მხარეთა პირადი ცხოვრების დაცვა, ანდა, რამდენადაც, სასამართლოს

აზრით, ეს შკაცრად აუცილებელია განსაკუთრებული გარემოებების არსებობის გამო, ვინაიდან საქვეყნობა დააზარალებდა მართლმსაჯულების ინტერესს.

2. ყოველი ბრალდებული უდანაშაულოდ მიიჩნევა, ვიდრე მისი ბრალეულობა არ დამტკიცდება კანონის შესაბამისად.

3. ყოველ ბრალდებულს აქვს, სულ მცირე, შემდეგი უფლებები:

- a. მისთვის გასაგებ ენაზე დაუყოვნებლივ და დაწვრილებით გააცნონ წარდგენილი ბრალდების არსი და საფუძველი;
- b. ჰქონდეს საკმარისი დრო და საშუალებანი საკუთარი დაცვის მოსამზადებლად;
- c. დაიცვას თავი პირადად ან მის მიერ არჩეული დამცველის მეშვეობით ან, თუ მას არ გააჩნია საკმარისი საშუალება თურთიდიული მომსახურების ასანაზღაურებლად, უფასოდ ისარგებლოს ასეთი მომსახურებით ხაზინის ხარჯზე, როდესაც ამას მთითხოვს მართლმსაჯულების ინტერესები;
- d. თუითონ დაკითხოს ან დააკითხვინოს მისი ბრალდების მოწმეები, და, გამოძახებინოს და დააკითხვინოს მისი დაცვის მოწმეები ბრალდების მოწმეების თანაბარ პირობებში;
- e. ისარგებლოს თარჯიმნის უფასო დახმარებით, თუ მას არ შეუძლია გაიგოს სასამართლოში გამოყენებული ენა ან ილაპარაკოს ამ ენაზე.

მუხლი 7

არავითარი სასჯელი კანონის გარეშე

1. არავინ შეიძლება ბრალეულად იქნეს მინეული რაიმე დანაშაულში ისეთი მოქმედების ან უმოქმედობის გამო, რომელიც არ წარმოადგენდა დანაშაულს ერთენული ან საერთაშორისო სამართლის მხედვით იმ დროს, როდესაც იგი ჩადინეს. არც იმაზე უფრო შკაცრი სასჯელი შეიძლება შეეფარდოს ვინმეს, ვიდრე სასჯელი, რომელიც გამოიყენებოდა დანაშაულის ჩადენის დროს.

2. ეს მუხლი არ ვრცელდება იმ პირის გასამართლებასა და დასჯაზე მოქმედებისა თუ უმოქმედობისათვის, რომელიც მისი ჩადენის დროსათვის დანაშაულს წარმოადგენდა ცივილიზებული სახელმწიფოების მიერ აღიარებული სამართლის ზოგადი პრინციპების თანახმად.

მუხლი 8

პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობის უფლება

1. ყველას აქვს უფლება, რომ დაცული იყოს მისი პირადი და ოჯახური ცხოვრება, საცხოვრისი და მიმოწერა.
2. დაუშვებელია ამ უფლების განხორციელებაში საჯარო ხელისუფლების ჩარევა, გარდა ისეთი შემთხვევისა, როდესაც ასეთი ჩარევა ზორციელდება კანონის შესაბამისად და აუცილებელია დემოკრატიული საზოგადოებაში ერთენული უშიშროების, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების, ქვეყნის ეკონომიკური კუთილდღეობის ინტერესებისათვის, უწეროგობისა თუ დანაშაულის თავიდან ასაცილებლად, ჯანმრთელობისა ან შორალის, ანდა სხვათა უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად.

მუხლი 9

აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლება

1. ყველას აქვს აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლება. ეს უფლება მოიცავს რელიგიის ან რწმენის შეცვლის თავისუფლებას, აგრეთვე, თავისუფლებას იმისა, რომ ცალკე ან სხვებთან ერთად, საქვეყნოდ ან განკერძობებით, გაამჟღავნოს თავისი რელიგია თუ რწმენა აღმარებლობით, ქადაგებით, წესებისა და რიტუალების აღსრულებით.
2. რელიგიის ან რწმენის გამჟღავნების თავისუფლება მხოლოდ იმ პირობით შეიზღუდება, თუ ასეთი შეზღუდვა გათვალისწინებულია კანონით და აუცილებელია დემოკრატიული საზოგადოებაში საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ინტერესებისათვის, საზოგადოებრივი წესრიგის, ჯანმრთელობისა ან შორალის, ანდა სხვათა უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად.

მუხლი 10

გამონატვის თავისუფლება

1. ყველას აქვს აზრის გამოხატვის თავისუფლება. ეს უფლება მოიცავს ადამიანის თავისუფლებას, გაანჩნდეს საკუთარ შეხედულება, მიიღოს ან გააგრძელოს ინფორმაცია ან იდეები საჯარო ხელისუფლების ჩაურევლად და სახელმწიფო საზღვრების მოხრეხვად. ეს მუხლი ვერ დააბრკოლებს სახელმწიფოს, მოანდინოს რადიომაუწყებლობის, ტელევიზიისა და კინემატოგრაფიულ საწარმოთა ლიცენზირება.

2. ამ თავისუფლებათა განხორციელება, რამდენადაც ისინი განუყოფელია შესაბამისი ვალდებულებებისა და პასუხისმგებლობისაგან, შეიძლება დაექვემდებაროს კანონით დდგენილ ისეთ წესებს, პირობებს, შეზღუდვებს ან სანქციებს, რომლებიც აუცილებელია დემოკრატიული საზოგადოებაში ერთგული უშიშროების, ტერიტორიული მლიანობის ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ინტერესებისათვის, საზოგადოებრივი უწყსროგობის თუ დანაშაულის აღსაკვეთად, ჯანმრთელობის ან მორალის დაცვის მიზნით, სხვათა უფლებების ან ღირსების დასაცავად, საიდუმლოდ მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნების თავიდან ასაცილებლად, ანდა სასამართლოს ავტორიტეტისა და მოუკერძოებლობის უზრუნველსაყოფად.

მუხლი 11

შეკრებისა და გაერთიანების თავისუფლება

1. ყველას აქვს მშვიდობიანი შეკრებისა და სხვაობან გაერთიანების თავისუფლება, მათ შორის, პროფესიული კავშირების შექმნისა და მათში გაერთიანების უფლება საკუთარი ინტერესების დასაცავად.

2. დაუშვებელია ამ უფლების განხორციელების შეზღუდვა გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ეს გათვალისწინებულია კანონით და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში ერთგული უშიშროების ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ინტერესებისათვის, უწყსროგობის ან დანაშაულის აღსაკვეთად, ჯანმრთელობისა

თუ მორალის ან სხვათა უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად. ეს მუხლი ვერ დააბრკოლებს სახელმწიფოს, ამ უფლების განხორციელებაზე დააწესოს კანონიერი შეზღუდვები შეიარაღებული ძალების, პოლიციის ან სახელმწიფო აღმინისტრაციის წარმომადგენლის მიმართ.

მუხლი 12

ქორწინების უფლება

საქორწინო ასაკის მამაკაცსა და ქალს აქვთ ქორწინებისა და ოჯახის შექმნის უფლება ერთგული კანონების შესაბამისად, რომლებიც აწესრიგებენ ამ უფლების განხორციელებას.

მუხლი 13

სამართლებრივი დაცვის ქმედითი საშუალების უფლება

ყველას, ვისაც ამ კონვენციით გაცხადებული უფლება ან თავისუფლება დაურღვა, უნდა ჰქონდეს სამართლებრივი დაცვის ქმედითი საშუალება ერთგული ხელისუფლების წინაშე, თუნდაც ეს დარღვევა ჩაიდინოს პირმა, რომელიც სამსახურებრივ უფლებამოსილებას ახორციელებდა.

მუხლი 14

დისკრიმინაციის აკრძალვა

ამ კონვენციით გაცხადებული უფლებებითა და თავისუფლებებით სარგებლობა უზრუნველყოფილია ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე სქესის, რასის, კანის ფერის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულებების, ერთგული თუ სოციალური წარმოშობის, ერთგული უმცირესობისადმი კუთვნილების, ქონებრივი მდგომარეობის, დაბადებისა თუ სხვა ნიშნის განურჩევლად.

მუსლი 15

კონვენციიდან გადახვევა საგანგებო მდგომარეობის დროს

1. ომის ან ერის არსებობისათვის საშიში სხვა საგანგებო მდგომარეობის დროს, ნებისმიერ მაღალ ხელშეკრულ მხარეს შეუძლია გაატაროს ღონისძიებები კონვენციით ნაკისრი ვალდებულებებიდან გადახვევის მიზნით მხოლოდ იმ ზომით, რამდენადაც ამას მკაცრად მითითებს მდგომარეობის სიმწვავე და იმ პირობით, რომ ეს ღონისძიებები არ ეწინააღმდეგება მის სხვა საერთაშორისო-სამართლებრივ ვალდებულებებს.

2. დაუშვებელია წინარე პუნქტის საფუძველზე კონვენციის მე-2 მუსლიდან გადახვევა, გარდა მართლწოდებული საომარი მოქმედებით გამოწვეული ადამიანთა დაღუპვის შემთხვევისა, აგრეთვე გადახვევა მე-3, მე-4 (პუნქტი) და მე-7 მუსლებიდან.

3. ყოველი მაღალი ხელშეკრული მხარე, რომელიც იყენებს გადახვევის უფლებას, ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს აწვდის ამომწურავ ინფორმაციას გატარებული ღონისძიებებისა და მათი მიზეზების შესახებ. იგი აგრეთვე ატყობინებს ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს ასეთ ღონისძიებათა შეწყვეტისა და კონვენციის დებულებათა სრულად ამოქმედების თარიღს.

მუსლი 16

უცხოელთა პოლიტიკური საქმიანობის შეზღუდვა

მე-10, მე-11 და მე-14 მუსლები არ გულისხმობს დაბრკოლებას მაღალი ხელშეკრული მხარეებისათვის, დააწესონ შეზღუდვები უცხოელთა პოლიტიკურ საქმიანობაზე.

მუსლი 17

უფლებათა ბოროტად გამოყენების აკრძალვა

ამ კონვენციის არც ერთი დებულება არ შეიძლება განიმარტოს ისე, რომ იგი გულისხმობდეს რომელიმე სახელმწიფოს, ადამიანთა ჯგუფის ან ცალკეული პირის უფლებას, ეწეოდეს საქმიანობას ან ასრულებდეს მოქმედებას, რომელიც გამიზნულია, არარად აქციოს ამ კონვენციით გაცხადებული რომელიმე უფლება ან თავისუფლება, ანდა შეზღუდოს იგი იმაზე მეტად, ვიდრე ეს საკუთრივ კონვენციით არის გათვალისწინებული.

მუსლი 18

უფლებების შეზღუდვათა გამოყენების ფარგლები

დაუშვებელია ხსენებულ უფლებათა და თავისუფლებათა კონვენციით ნებადართული შეზღუდვების გამოყენება არა იმ მიზნით, რისთვისაც ისინი გათვალისწინებულია.

კარი II ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო

მუხლი 19

სასამართლოს დაარსება

მაღალი ხელშეკრული მხარეების მიერ კონვენციითა და მისი ოქმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად არსდება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო, რომელიც ამიერიდან მოხსენიება როგორც „სასამართლო“. ის მუდმივმოქმედ ორგანოა.

მუხლი 20

მოსამართლეთა ოდენობა

სასამართლოს შემადგენლობაში იმდენი მოსამართლეა, რამდენიც არის მაღალი ხელშეკრული მხარე.

მუხლი 21

სამოსამართლო კრიტერიუმები

1. მოსამართლეს უნდა ახსიათებდეს მაღალი მორალური თვისებები და, ან უნდა აკმაყოფილებდეს მაღალი სამოსამართლო თანამდებობის დასაკავებლად აუცილებელ პირობებს, ან წარმოადგენდეს აღიარებული კომპეტენტურობის მქონე სამართალმცოდნეს.
2. სამოსამართლო საქმიანობას მოსამართლე ახორციელებს თავისი ინდივიდუალური უფლებამოსილებით.
3. თავისი უფლებამოსილების ვადის განმავლობაში მოსამართლე არ უნდა ეწეოდეს ისეთ საქმიანობას, რომელიც შეუთავსებელია მის დამოუკიდებლობასთან, მოუკერძოებლობასთან ან სრულგანაკვეთიანი სამსახურის მოთხოვნებთან. ამ პუნქტის გამოყენებასთან დაკავშირებით წამოჭრილ ყველა საკითხს სასამართლო გადაწყვეტს.

მუხლი 22

მოსამართლის არჩევა

თითოეული მაღალი ხელშეკრული მხარისაგან მოსამართლეს ირჩევს საპარლამენტო ასამბლეა მაღალი ხელშეკრული მხარის მიერ წარდგენილი სამი კანდიდატისაგან შემდგარი სიიდან, მიცემულ ხმათა უმრავლესობით.

მუხლი 23

უფლებამოსილების ვადა და თანამდებობიდან გათავისუფლება

1. მოსამართლეს ირჩევენ ცხრა წლის ვადით. მისი ხელახალი არჩევა შეუძლებელია.
2. მოსამართლეს უფლებამოსილების ვადა ეწურება 70 წლის ასაკის მიღწევითანავე.
3. თანამდებობაზე მოსამართლე რჩება მის შეცვლამდე. თუმცა, ის განაგრძობს მასზე გაბიროგებულ საქმეთა განხილვას.
4. არ შეიძლება მოსამართლის თანამდებობიდან გათავისუფლება, თუ სხვა მოსამართლეებს უმრავლესობა ხმათა ორი მესამედით არ გადაწყვეტს, რომ იგი ვეღარ აკმაყოფილებს წაყენებულ მოთხოვნებს.

მუხლი 24

სამდივო და მომხსენებლები

1. სასამართლოს აქვს სამდივო, რომლის ფუნქციები და ორგანიზაცია განისაზღვრება სასამართლოს რეგლამენტით.
2. ერთი მოსამართლის შემადგენლობით საქმის განხილვისას, სასამართლოს თანაშემწეობას უწევენ მომხსენებლები, რომლებიც სასამართლოს თავმჯდომარეს ექვემდებარებიან. ისინი სასამართლოს სამდივნოს წევრები არიან.

მუხლი 25

სასამართლოს პლენუმი

სასამართლოს პლენუმი:

- a. ორჩევს სასამართლოს თავმჯდომარეს და თავმჯდომარის ერთ ან ორ მოადგილეს სამი წლით. მათი ხელახალი არჩევა შესაძლებელია;
- b. ქმნის პალატებს განსაზღვრული ვადით;
- c. ორჩევს სასამართლოს პალატების თავმჯდომარეებს. მათი ხელახალი არჩევა შესაძლებელია;
- d. იღებს სასამართლოს რეგლამენტს;
- e. ორჩევს სასამართლოს გამწესრიგებელსა და მის ერთ ან მეტ მოადგილეს;
- f. წარადგენს მოთხოვნას 26-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად.

მუხლი 26

ერთი მოსამართლის სისტემა, კომიტეტები, პალატები და დიდი პალატა

1. სასამართლოში შემოსულ საქმეებს განხილავენ ერთი მოსამართლე, კომიტეტები სამი მოსამართლის შემადგენლობით, პალატები შეიდიან მოსამართლის შემადგენლობით და დიდი პალატა ჩვიდმეტი მოსამართლის შემადგენლობით. კომიტეტებს სასამართლოს პალატები ქმნიან განსაზღვრული ვადით.
2. სასამართლოს პლენუმის მოთხოვნით, მინისტრთა კომიტეტს შეუძლია, ერთხად მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე და განსაზღვრული ვადით, ხუთ წევრამდე შეამციროს პალატებში მოსამართლეთა რაოდენობა.
3. საქმის ერთი მოსამართლის შემადგენლობით განხილვისას, მოსამართლეს არ აქვს უფლება განხილვის საჩივარი იმ მაღალი ხელშეშვრული მხარის წინააღმდეგ, რომლისგანაც ის მოსამართლედ იქნა არჩეული.

4. მოსამართლე, არჩეული იმ სახელმწიფოსაგან, რომელიც განსახილველ საქმეზე მხარეს წარმოადგენს, არის პალატის ან დიდი პალატის *ex officio* წევრი. თუ ასეთი მოსამართლე არ არის ან მას არ შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს მოცემული საქმის განხილვაში, მის უფლებამოსილებას ახორციელებს ამ სახელმწიფოს მიერ წინასწარ წარმოდგენილი კანდიდატების სიიდან სასამართლოს თავმჯდომარის მიერ შერჩეული პირი.

5. დიდ პალატას აგრეთვე შეადგენენ სასამართლოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილეები, პალატის თავმჯდომარეები და სასამართლოს რეგლამენტის შესაბამისად შერჩეული სხვა მოსამართლეები. როცა საქმე განსახილველად გადაეცემა დიდ პალატას 43-ე მუხლის საფუძველზე, დიდი პალატის სხდომაში მონაწილეობას ვერ მიიღებს გადაწყვეტილების გამომტანი პალატის ვერც ერთი მოსამართლე, გარდა პალატის თავმჯდომარისა და მოსამართლისა იმ სახელმწიფოდან, რომელიც მხარეა მოცემულ საქმეში.

მუხლი 27

ერთი მოსამართლის უფლებამოსილება

1. ერთი მოსამართლეს შეუძლია მიუღებლად ცნოს ან განსახილველ საქმეთა ნუსხიდან ამორიცხოს 34-ე მუხლის შესაბამისად წარდგენილი ინდივიდუალური საჩივარი, თუ ამგვარი განჩინების მიღება შესაძლებელია საჩივრის შემდგომი შესწავლის გარეშე.
2. ეს განჩინება საბოლოოა.
3. თუ ერთი მოსამართლე მოუღებლად არ ცნობს ან საქმეთა ნუსხიდან არ ამორიცხავს საჩივარს, ის საქმეს გადასცემს კომიტეტს ან პალატას შემდგომი განხილვისთვის.

მუნლი 28

კომიტეტების უფლებამოსილება

1. კომიტეტს შეუძლია, ერთნაირი განჩინებით, 34-ე მუნლის შესაბამისად წარდგენილი ინდივიდუალური საჩივარი:
 - a. მიუღებლად ცნოს ან ამორიცხოს განსახილველ საქმეთა ნუსხიდან, თუ ამგვარი განჩინების მიღება შესაძლებელია საჩივრის შემდგომი შესწავლის გარეშე; ან
 - b. ცნოს საჩივარი მსაღებად და ამავე დროს გამოიტანოს გადაწყვეტილება საქმის არსებითი მხარის შესახებ, თუ საჩივარში დასმული საკითხები, რომლებიც კონვენციის ან მისი ოქმების განმარტებასა და გამოყენებას ეხება, სასამართლოს კარგად დადგენილი პრეცედენტის საგანია.
2. 1-ლი პუნქტის თანახმად გამოტანილი განჩინებები და გადაწყვეტილებები საბოლოოა.
3. თუ მოსამართლე, არსებული იმ ხელშემკვრელი მხარისგან, რომელიც განსახილველ საქმეზე მხარეს წარმოადგენს, არ არის კომიტეტის წევრი, კომიტეტს შეუძლია, საქმის განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე, მოიწვიოს ეს მოსამართლე, რომელიც კომიტეტის ერთ-ერთი წევრის ადგილს დაიკავებს. ეს გადაწყვეტილება მიიღება ყველა შესაბამისი ფაქტორის გათვალისწინებით, მათ შორის იმის მიხედვით, ეწინააღმდეგებოდა თუ არა მაღალი ხელშემკვრელი მხარე 1-ლი (b) პუნქტით გათვალისწინებული პროცედურის გამოყენებას.

მუნლი 29

პალატის გადაწყვეტილება საჩივრის მსაღებობისა და საქმის არსებითი მხარის შესახებ

1. თუ 27-ე ან 28-ე მუნლებით გათვალისწინებული განჩინება, ან 28-ე მუნლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილება არ იქნა მიღებული, 34-ე მუნლის შესაბამისად წარდგენილი ინდივიდუალური საჩივრის მსაღებობასა და არსებით

მხარეს, პალატა ინდიავს. საჩივრის მსაღებობის თაობაზე გადაწყვეტილების გამოტანა ცალკეც შეიძლება.

2. პალატა იღებს გადაწყვეტილებას სახელმწიფოს მიერ 33-ე მუნლის შესაბამისად წარდგენილი საჩივრის მსაღებობისა და საქმის არსებითი მხარის შესახებ. საჩივრის მსაღებობის შესახებ განჩინება გამოიტანება ცალკე, თუ, გამონაკლის შემთხვევაში, სასამართლომ სხვა რამ არ გადაწყვიტა.

მუნლი 30

დიდი პალატისათვის თურისდიქციის დათმობა

თუ პალატაში განსახილველი საქმე წამოჭრის კონვენციის ან მისი ოქმების განმარტებისათვის სერიოზულ საკითხს, ან თუ პალატის მიერ საკითხის გადაწყვეტას შეიძლება მოჰყვეს სასამართლოს უწინდელ გადაწყვეტილებასთან შეუთავსებელი შედეგი, გადაწყვეტილების გამოტანამდე პალატას შეუძლია თავისი თურისდიქცია დაუთმოს დიდ პალატას, თუ არც ერთი მხარე ამის წინააღმდეგი არ არის.

მუნლი 31

დიდი პალატის უფლებამოსილება

დიდი პალატა:

- a. განიხილავს 33-ე და 34-ე მუნლების შესაბამისად წარდგენილ საჩივრებს, როდესაც მას თავისი თურისდიქცია დაუთმო პალატამ 30-ე მუნლის მიხედვით, ან როდესაც მას საქმე გადაეცა 43-ე მუნლის საფუძველზე;
- b. განიხილავს მინისტრთა კომიტეტის მიერ 46-ე მუნლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად სასამართლოსთვის დაქვემდებარებულ საკითხებს; და
- c. განიხილავს 47-ე მუნლის შესაბამისად წარდგენილ მოთხოვნებს საკონსულტაციო დასკვნის მიცემის თაობაზე.

მუხლი 32

სასამართლოს ოურისდიქცია

1. სასამართლოს ოურისდიქცია ვრცელდება კონვენციისა და მისი ოქმების განმარტებისა და გამოყენებისთან დაკავშირებულ ყველა საკითხზე, რომელიც მას გადაეცემა 33-ე, 34-ე, 46-ე და 47-ე მუხლების შესაბამისად.
2. სასამართლოს ოურისდიქციასთან დაკავშირებულ ყოველგვარ სადავო საკითხს თავად სასამართლო გადაწყვეტს.

მუხლი 33

ხანელმწიფოთშორისი საქმეები

ყოველ მაღალ ხელშემკვერელ მხარეს შეუძლია სასამართლოში აღძვას საკითხი სხვა მაღალი ხელშემკვერელი მხარის მიერ კონვენციისა და მისი ოქმების ნაგუღვეები დარღვევის შესახებ.

მუხლი 34

ინდივიდუალური საჩივარი

საჩივრით სასამართლოს შეიძლება მიმართოს ნებისმიერმა ფიზიკურმა პირმა, არასამთავრობო ორგანიზაციამ ან ცალკეულ პირთა ჯგუფმა, რომელსაც მიაჩნია, რომ მსხვერპლია რომელიმე მაღალი ხელშემკვერელი მხარის მიერ კონვენციით ან მისი ოქმებით გათვალისწინებულ უფლებათა დარღვევისა. მაღალი ხელშემკვერელი მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას, არაფრით დააბრკოლონ ამ უფლების სრულად განხორციელება.

მუხლი 35

მისაღებობის წინაპირობები

1. სასამართლოს შეუძლია მხოლოდ მაშინ მიიღოს საქმე განსახილველად, თუ ამოწურულია დაცვის ყველა შიდასამართლებრივი საშუალება საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული ნორმების გაგებით და არ

არის გასული ექვს თვეზე მეტი საქმეზე შიდა საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანის თარიღიდან.

2. სასამართლო მიუღებლად ცნობს 34-ე მუხლის შესაბამისად წარდგენილ საჩივარს, თუ ის:

- a. ანონიმურია, ან
- b. არსებითად იგივეა, რაც სასამართლოს მიერ უკვე განხილული საჩივარი, ან უკვე გადაეცა მოკვლევის ან მოგვარების სხვა საერთაშორისო-სამართლებრივ ინსტანციას და არ შეიცავს ახალ შესატყვის ფაქტობრივ გარემოებებს.

3. სასამართლო მიუღებლად ცნობს 34-ე მუხლის შესაბამისად წარდგენილ ინდივიდუალურ საჩივარს, თუ ის მიიჩნევა, რომ:

- a. საჩივარი შეუთავსებელია კონვენციისა და მისი ოქმების დებულებებთან, აკარგავს უსაფუძვლო ან წარმოადგენს საჩივრის უფლების ბოროტად გამოყენებას; ან
- b. მომჩივანს არ განუცდია მნიშვნელოვანი ზიანი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც კონვენციითა და მისი ოქმებით განსაზღვრული ადამიანის უფლებების დაცვა მოითხოვს ამგვარი საჩივრის არსებითი მხარის განხილვას და იმ პირობით, რომ ზემოაღნიშნული საფუძვლით ვერცერთი ის საქმე ვერ იქნება უარყოფილი, რომელიც ერთიანულ სასამართლოების მიერ სათანადოდ არ ყოფილა განხილული.

4. სასამართლო უარს ეტყვის ყველა საჩივარს, რომელსაც მიუღებლად ცნობს ამ მუხლის საფუძველზე. ამის უფლება მას აქვს პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე.

მუხლი 36

მესამე მხარის ჩართვა

1. ბალატის ან დიდი ბალატის მიერ განსახილველ ყველა საქმეზე, მაღალ ხელშემკვერელ მხარეს, რომლის მოქალაქეც არის მომჩივანი, უფლება აქვს წარუდგინოს სასამართლოს წერილობითი განმარტება და მონაწილეობა მიიღოს საქმის მოხმენაში.

2. მართლმსაჯულების სათანადოდ განხორციელების მიზნით, წერილობითი განმარტების წარსადგენად ან საქმის მოსმენაში მონაწილეობის მისაღებად, სასამართლოს თავმჯდომარეს შეუძლია მოიწვიოს ძალადი ხელშეკვერელი მხარე, რომელიც არ წარმოადგენს პროცესის მხარეს მოცემულ საქმეში, ან სხვა დაინტერესებული პირი, რომელიც არ არის მომჩივანი ამ საქმეზე.

3. ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებების კომისარს შეუძლია წერილობითი შენიშვნები წარადგინოს პალატის ან დიდი პალატის მიერ განსახილველ ყველა საქმეზე და მონაწილეობა მიიღოს სასამართლო სსდომებში.

მუხლი 37

საჩივრის ამორიცხვა განსახილველ საქმეთა ნუსხიდან

1. პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე სასამართლოს შეუძლია განსახილველ საქმეთა ნუსხიდან ამორიცხოს საჩივარი, თუ გარემოებათა ძალით ის დაასკვნის, რომ:
 - a. მომჩივანს აღარ აქვს განზრახული ბოლომდე მისდითი თავის საჩივარს;
 - b. დაგა გადაწყდა;
 - c. სასამართლოს მიერ დადგენილი რაიმე სხვა მიზეზით, საჩივრის შემდგომი შესწავლა აღარ არის გამართლებული.

თუმცა, სასამართლო მანც განაგრძობს საჩივრის შესწავლას, თუ კონვენციითა და მისი ოქმებით განსაზღვრულ უფლებათა დაცვლობა ამას მოითხოვს.

2. სასამართლოს შეუძლია, აღადგინოს საჩივარი განსახილველ საქმეთა ნუსხაში, თუ გარემოებათა ძალით ამას გამართლებულად მიიჩნევს.

მუხლი 38

საქმის განხილვა

სასამართლო საქმის იხილავს მხარეთა წარმომადგენლებთან ერთად და, საჭიროების შემთხვევაში, შეუდგება საქმის გარემოებათა გამოძიებას, რომლის ქმედითი წარმართვისათვის შესაბამისი სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ მას ყველა აუცილებელი საშუალებით.

მუხლი 39

მორიგების პროცედურა

1. სამართალწარმოების ნებისმიერ სტადიაზე, სასამართლო სიაჯაზობის დაინტერესებულ მხარეებს თავის სამსახურს საქმეზე მორიგების მისაღწევად კონვენციითა და მისი ოქმებით განსაზღვრული ადამიანის უფლებების დაცვის სულისკვეთებით.
2. 1-ლი პუნქტის შესაბამისად წარმართული პროცედურა კონფიდენციალურია.
3. თუ მორიგება მიღწეულია, სასამართლო საჩივარს ამორიცხავს განსახილველ საქმეთა ნუსხიდან შესაბამისი განჩინებით, რომელიც ფაქტებისა და მიღწეული შეთანხმების არსის მოკლე გადმოცემით შემოიფარგლება.
4. სასამართლოს წემოსხენებული განჩინება გადაეცემა მინისტრთა კომიტეტს, რომელიც ზედამხედველობს მასში მოცემული მორიგების პირობების შესრულებას.

მუხლი 40

ღია სასამართლო მოსმენა და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობა

1. საქმის სასამართლო მოსმენა ღიაა, თუ გამოწვევის შემთხვევაში სასამართლომ სხვა რამ არ გადაწყვიტა.

2. სასამართლოს გამწესრიგებელთან შენახული დოკუმენტები ხელმისაწვდომია საზოგადოებისათვის, თუ სასამართლოს თავმჯდომარემ სხვა რამ არ გადაწყვიტა.

მუნლი 41

სამართლიანი დაკმაყოფილება

თუ სასამართლო დაასკვნის, რომ დაირღვა კონვენციით ან მისი ოქმებით გათვალისწინებული უფლება, ხოლო შესაბამისი მძალიდ ხელშეშვენილი მხარის შიდა სამართალი დარღვევის მხოლოდ ნაწილობრივი გამოსწორების შესაძლებლობას იძლევა, საქორების შემთხვევაში, სასამართლო დაზარალებულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილებას მიაკუთვნებს.

მუნლი 42

პალატის გადაწყვეტილება

პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა 44-ე მუნლის მე-2 ბუნქტის დებულებით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას.

მუნლი 43

დიდი პალატისათვის საქმის გადაცემა

1. პალატის გადაწყვეტილების თარიღიდან სამი თვის განმავლობაში, საქმის მონაწილე ნებისმიერი მხარეს, გამონაკლის შემთხვევაში, შეუძლია მოითხოვოს საქმის დიდი პალატისათვის გადაცემა.
2. დიდი პალატის კოლეგია ხუთი მისამართლის შემადგენლობით დაეთანხმება ამ მოთხოვნას, თუ საქმე წამოჭრის კონვენციის ან მისი ოქმების განმარტების ან გამოყენებისათვის სერიოზულ საკითხს, ან – საერთო მნიშვნელობის სხვა სერიოზულ საკითხს.
3. თუ კოლეგია დაეთანხმება მოთხოვნას, დიდი პალატა საქმეზე იღებს გადაწყვეტილებას.

მუნლი 44

საბოლოო გადაწყვეტილება

1. დიდი პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა.
2. პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა, როდესაც:
 - a. მხარეები განაცხადებენ, რომ ისინი არ ითხოვენ საქმის დიდი პალატისათვის გადაცემას, ან
 - b. პალატის გადაწყვეტილების თარიღიდან სამი თვის განმავლობაში მათ არ მოუთხოვიათ საქმის დიდი პალატისათვის გადაცემა, ან
 - c. დიდი პალატის კოლეგია უარყოფს 43-ე მუნლის საფუძველზე საქმის დიდი პალატისათვის გადაცემის მოთხოვნას.
3. საბოლოო გადაწყვეტილება ქვეყნდება.

მუნლი 45

გადაწყვეტილებისა და განჩინების დასაბუთება

1. სასამართლოს გადაწყვეტილება და განჩინება, რომელიც საჩივარს მისაღებად ან მოუღებლად ცნობს, უნდა დასაბუთდეს.
2. თუ გადაწყვეტილება მილიანად ან ნაწილობრივ არ გამოხატავს მისამართლეთა ერთხმეც აზრს, ნებისმიერი მისამართლე უფლებამოსილია, მას დაურთოს ცალკე აზრი.

მუნლი 46

გადაწყვეტილების საგაღმებულო ძალა და აღსრულება

1. მძალიდ ხელშეშვენილი მხარეები კისრულობენ, დაემორჩილონ სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებას საქმეებზე, რომლებშიც ისინი მხარეს წარმოადგენენ.
2. სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილება გადაცემა მინისტრთა კომიტეტს, რომელიც ზედამხედველობს მის აღსრულებას.

3. თუ მინისტრთა კომიტეტი მიიჩნევს, რომ სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულება ყოვნდება გადაწყვეტილების განმარტებასთან დაკავშირებული პრობლემის გამო, მას შეუძლია სასამართლოს განმარტებისათვის მიმართოს. ეს გადაწყვეტილება მიიღება კომიტეტის უფლებამოსილი წევრების ხმათა ორი მესამედით.

4. თუ მინისტრთა კომიტეტი მიიჩნევს, რომ მაღალი ხელშეკრული მხარე უარს ამბობს დაემორჩილოს სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებას, კომიტეტს შეუძლია, ამ მხარისათვის ოფიციალური შეტყობინების შემდეგ და კომიტეტის უფლებამოსილი წარმომადგენლების ხმათა ორი მესამედით მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე, მიმართოს სასამართლოს მის დასადგენად, დაარღვია თუ არა ამ ხელშეკრულმა მხარემ 1-ლი პუნქტით გათვალისწინებული ვალდებულება.

5. თუ სასამართლო დაადგენს 1-ლი პუნქტის დარღვევას, ის საქმეს გადასცემს მინისტრთა კომიტეტს მისაღები წომეების განსაზღვრის მიზნით. თუ სასამართლო ასეთ დარღვევას ვერ დაადგენს, იგი საქმეს გადასცემს მინისტრთა კომიტეტს, რომელიც წევრებს საქმესთან დაკავშირებულ პროცედურას.

მუხლი 47

საკონსულტაციო დასკვნები

1. მინისტრთა კომიტეტის მოთხოვნით, სასამართლოს შეუძლია გასცეს საკონსულტაციო დასკვნა კონვენციისა და მისი ოქმების განმარტების სამართლებრივ საკითხებზე.
2. ამგვარი დასკვნა არ უნდა ფრცვლდებოდეს ისეთ საკითხებზე, რომლებიც შეეხება კონვენციის I კარითა და ოქმებით განსაზღვრულ უფლებათა და თავისუფლებათა შინაარსსა და მათ ფარგლებს, და არც ისეთ საკითხებზე, რომელთა განხილვა სასამართლოს ან მინისტრთა კომიტეტს შესაძლია მოუწიოს კონვენციის შესაბამისად აღძრული პროცედურის შედეგად.

3. მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილება სასამართლოს საკონსულტაციო დასკვნის გამოთხოვის შესახებ მიიღება კომიტეტზე დასწრების უფლების მქონე წარმომადგენელთა ხმების უმრავლესობით.

მუხლი 48

სასამართლოს საკონსულტაციო იურისდიქცია

სასამართლოს გადასაწყვეტია, განეკუთვნება თუ არა მინისტრთა კომიტეტის მიერ წარდგენილი მოთხოვნა საკონსულტაციო დასკვნის შესახებ სასამართლოს იურისდიქციას 47-ე მუხლის გაგებით.

მუხლი 49

საკონსულტაციო დასკვნის დასაბუთება

1. სასამართლოს საკონსულტაციო დასკვნა უნდა დასაბუთდეს.
2. თუ საკონსულტაციო დასკვნა მდლიანად ან ნაწილობრივ არ გამოხატავს მოსამართლეთა ერთხმივ აზრს, ნებისმიერი მოსამართლე უფლებამოსილია, მას დაურთოს ცალკე აზრი.
3. სასამართლოს საკონსულტაციო დასკვნა ეგზავნება მინისტრთა კომიტეტს.

მუხლი 50

სასამართლოს შენახვის ხარჯები

სასამართლოს შენახვის ხარჯებს გაიღებს ევროპის საბჭო.

მუხლი 51

მოსამართლის პრივილეგიები და იმუნიტეტი

თავისი უფლებამოსილების განხორციელების განმავლობაში მოსამართლე სარგებლობს პრივილეგიებითა და იმუნიტეტით, რომლებიც განსაზღვრულია ევროპის საბჭოს წესდების მე-40 მუხლითა და მის საფუძველზე დადებული შეთანხმებებით.

კარი III სსკადასსკა დებულეებეი

მუხლი 52

გენერალური მდივნის მოთხოვნა

ეგრობის საბჭოს გენერალური მდივნის შესაბამისი მოთხოვნით, ყოველი მაღალი ხელშემკვერელი მხარე წარმოადგენს განმარტებას, თუ რა გზით უზრუნველყოფს მისი შიდა სამართალი კონვენციის დებულეებათა სრულად განხორციელებას.

მუხლი 53

აღიარებულ უფლებათა უზრუნველყოფა

ამ კონვენციის არც ერთი დებულეა არ შეიძლება განმარტოს ისე, რომ მან შეზღუდოს ან ხელყოფს ადამიანის უფლებები და ძირითადი თავისუფლებანი, რომლებიც აღიარებულია მაღალი ხელშემკვერელი მხარის შიდა სამართლით ან მისი მონაწილეობით დადებული ნებისმიერი შეთანხმებით.

მუხლი 54

მინისტრთა კომიტეტის უფლებამოსილება

ამ კონვენციის გერცერთი დებულეა ვერ ხელყოფს მინისტრთა კომიტეტის უფლებამოსილებას, რომლითაც ის აღჭურვილია ეგრობის საბჭოს წესდების საფუძველზე.

მუხლი 55

დავის მოგვარების სსკა საშუალებათა უარყოფა

მაღალი ხელშემკვერელი მხარეები თანხმდებიან, რომ, საგანგებო შეთანხმების გარეშე, არ მიმართავენ მათ შორის მოქმედ ხელშეკრულებებს, შეთანხმებებს ან დეკლარაციებს, რითა ამ კონვენციის განმარტებასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული დავა, საჩინგის წარდგენის გზით, განსახილველად

დაუქვემდებარონ მოგვარების სსკა პროცედურას, გარდა ამ კონვენციით გათვალისწინებულისა.

მუხლი 56

კონვენციის მოქმედება სივრცეში

1. კონვენციის რატიფიკაციისას ან შემდგომში, ნებისმიერ დროს, ეგრობის საბჭოს გენერალური მდივნისადმი შეტყობინების მეშვეობით, ყოველ სახელმწიფოს შეუძლია განაცხადოს, რომ წინამდებარე კონვენცია, ამ მუხლის მე-4 პუნქტის გათვალისწინებით, ვრცელდება ყველა ან რომელიმე ტერიტორიაზე, რომლის საგარეო ურთიერთობებზეც ის არის პასუხისმგებელი.

2. შეტყობინებაში მითითებულ ტერიტორიაზე ან ტერიტორიებზე კონვენცია ვარცვლდება ეგრობის საბჭოს განცხადებით მდივნის მიერ ამ შეტყობინების მიღების შემდეგ ოცდამათე დღიდან.

3. თუმცა, ასეთ ტერიტორიებზე კონვენციის დებულეებთა გამოყენება მონდება ადგილობრივი მოთხოვნების სათანადოდ გათვალისწინებით.

4. ყოველ სახელმწიფოს, რომელმაც განცხადება გააკეთა ამ მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, განცხადებაში მითითებული ერთი ან რამდენიმე ტერიტორიის მიმართ შეუძლია განაცხადოს, რომ აღიარებს სასამართლოს უფლებამოსილებას, განხილოს ფიციკური პირების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა თუ ცალკეულ პირთა ჯგუფის საჩინგები კონვენციის 34-ე მუხლის საფუძველზე.

მუხლი 57

დათქმება

1. ამ კონვენციის ხელმოწერის ან რატიფიკაციის შესაბამისი სივრცეების დებონირებისას, კონვენციის რომელიმე კონკრეტული დებულეების მიმართ ყოველ სახელმწიფოს შეუძლია გააკეთოს დათქმა, თუ მის ტერიტორიაზე ამ დროს მოქმედი რომელიმე

კანონი ამ დებულებას არ შეესაბამება. საერთო ხასიათის დათქმები ამ მუხლით დაუშვებელია.

2. ამ მუხლის საფუძველზე გაკეთებული ნებისმიერი დათქმა უნდა შეიცავდეს შესაბამისი კანონის არსის მოკლე გადმოცემას.

მუხლი 58

დენონსაცია

1. მაღალ ხელშეკრულ მხარეს წინამდებარე კონვენციის დენონსაცია შეუძლია მის მიმართ კონვენციის ძალაში შესვლის თარიღიდან ხუთი წლის შემდეგ და ევროპის საბჭოს გენერალური მდიანისათვის ექვსი თვით ადრე ვაგზაინილი შესაბამისი შეტყობინების მეშვეობით. გენერალური მდივანი ამის შესახებ აცნობებს სხვა მაღალ ხელშეკრულ მხარეებს.

2. დენონსაცია არ ათავისუფლებს მაღალ ხელშეკრულ მხარეს წინამდებარე კონვენციით ნაკისრი ვალდებულებებისაგან ისეთი ქმედებისათვის, რომელიც წარმოადგენს ამ ვალდებულებათა შესაძლო დარღვევას და ჩადენილია დენონსაციის ძალაში შესვლაამდე.

3. ამავე პირობის თანახმად, ყოველი მაღალი ხელშეკრული მხარე, რომელიც შეწყვეტს ევროპის საბჭოს წევრობას, ვერ იქნება ვერც კონვენციის მონაწილე მხარე.

4. კონვენციის დენონსაცია ამ მუხლის წინარე ბუნქტების შესაბამისად, შესაძლებელია ნებისმიერი ტერიტორიის მიმართ, რომელზედაც მისი ვაგრცელება გამოცხადდა 5წ-ე მუხლის საფუძველზე.

მუხლი 59

ხელმოწერა და რატიფიკაცია

1. ეს კონვენცია ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრებისათვის. ის ექვემდებარება რატიფიკაციას. რატიფიკაციის სიგელების დეპონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანთან.

2. ევროპის კავშირს შეუძლია მიუერთდეს ამ კონვენციას.

3. წინამდებარე კონვენცია ძალაში შედის რატიფიკაციის ათი სიგელის დეპონირების შემდეგ.

4. იმ ხელმოწერის მიმართ, რომელიც შემდგომში მოახდენს რატიფიკაციას, კონვენცია ძალაში შედის შესაბამისი რატიფიკაციის სიგელის დეპონირებისთანავე.

5. ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი ევროპის საბჭოს ყველა წევრს ატყობინებს კონვენციის ძალაში შესვლის, რატიფიკაციის მომხდენ მაღალ ხელშეკრულ მხარეთა ვინაობისა და ყოველი შემდგომში დეპონირებული რატიფიკაციის სიგელის შესახებ.

შესრულებულია რომში, 1950 წლის 4 ნოემბერს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტიკურ ტექსტებად, ერთადერთ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევროპის საბჭოს არქივში. დამოწმებულ ასლებს გენერალური მდივანი უგზავნის კონვენციის ყველა ხელმოწერს.

დამატებითი ოქმი

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის დამატებითი ოქმი

პარიზი, 1952 წლის 20 მარტი

ქვემოთ ხელმოწერმა მთავრობებმა, არიან რა ევროპის საბჭოს წევრები,

გადაწყვიტეს გადადგან ნაბიჯები იმ უფლებათა და თავისუფლებათა ერთობლივი დაცვის უზრუნველყოფისათვის, რომლებსაც არ მოიცავს 1950 წლის 4 ნოემბერს რომში ხელმოწერილი ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (ამიერიდან მოიხსენიება, როგორც „კონვენცია“) I-ლი კარი,

და შეთანხმდნენ შემდეგზე:

მუხლი 1

საკუთრების დაცვა

ყოველ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს აქვს თავისი საკუთრებით შეუფერხებელი სარგებლობის უფლება. მხოლოდ საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის შეიძლება ჩამოერთვას საკუთრება ეწმის კანონითა და საერთაშორისო სამართლის ზოგადი პრინციპებით გათვალისწინებულ პირობებში.

ამასთან, წინარე დებულებანი ვერ ხელყოფს სახელმწიფოს უფლებას, გამოიყენოს ისეთი კანონი, რომელსაც ის აუცილებლად მიიჩნევს საერთო ინტერესების შესაბამისად საკუთრებით სარგებლობის კონტროლისათვის, ან გადასახადებისა თუ სხვა მოსაკრებლის ანდა ჯარიმების გადახდის უზრუნველსაყოფად.

მუხლი 2

განათლების უფლება

არავის შეიძლება აღეკვეთოს განათლების უფლება. განათლებასა და სწავლებასთან დაკავშირებული მასზე დაკისრებული ფუნქციების განხორციელებისას, სახელმწიფო პატივს სცემს მშობლების უფლებას, უზრუნველყონ თავიანთი რელიგიური და ფილოსოფიური მრწამსის შესაბამისი განათლება და სწავლება.

მუხლი 3

თავისუფალი არჩევნების უფლება

მაღალი ხელშეკრული მხარეები კისრულობენ, გონივრული ხანგამოშვებით ჩატარონ თავისუფალი არჩევნები ფარული კენჭმყრით ისეთ პირობებში, რომლებიც საკანონმდებლო ორგანოს არჩევნისას უზრუნველყოფს ხალხის ნება-სურვილის თავისუფალ გამოხატვას.

მუხლი 4

ოქმის მოქმედება სივრცეში

ოქმის ხელმოწერის ან რატიფიკაციისას ან, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, ყოველ მაღალ ხელშეკრულ მხარეს შეუძლია განცხადება გაუფაინოს ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს იმის შესახებ, თუ რა ფარგლებში კისრულობს ის წინაშდებარე ოქმის დებულებების გაგრცვლებას განცხადებაში მითითებულ იმ ტერიტორიებზე, რომელთა საერთაშორისო ურთიერთობებზეც ის არის პასუხისმგებელი.

ყოველ მაღალ ხელშეკრულ მხარეს, რომელმაც განცხადება წარადგინა წინა მუხლის შესაბამისად, შეუძლია დროგამოშვებით გააუზაინოს შემდგომი განცხადებანი, რომელიმე წინა განცხადებაში მითითებული პირობების შეცვლის ან რომელიმე ტერიტორიაზე ამ ოქმის დებულებათა გაგრცვლების შეწყვეტის შესახებ.

ამ მუხლის შესაბამისი განცხადება განიხილება, როგორც კონვენციის 5-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად წარდგენილი განცხადება.

მუხლი 5

კონვენციასთან მიმართება

ამ ოქმის 1-ელ, მე-2, მე-3 და მე-4 მუხლებს მაღალი ხელშეკვრელი მხარეები განიხილავენ როგორც კონვენციის დამატებით მუხლებს და, მათთან მიმართებაში, კონვენციის ყველა დებულება გამოიყენება შესაბამისად.

მუხლი 6

ხელმოწერა და რატიფიკაცია

ეს ოქმი ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრი, კონვენციის ხელმომწერი სახელმწიფოებისათვის. მისი რატიფიკაცია მოხდება კონვენციის რატიფიკაციასთან ერთად ან მის შემდეგ. იგი ძალაში შედის რატიფიკაციის ათი სიგელის დეპონირების შემდეგ. იმ სახელმწიფოსათვის, რომელიც შემდგომ მოახდენს მის რატიფიკაციას, ოქმი ძალაში შედის რატიფიკაციის სიგელის დეპონირებისთანავე.

რატიფიკაციის სიგელის დეპონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან, რომელიც ყველა წევრ სახელმწიფოს ატყობნებს, თუ ვინ მოახდინა ოქმის რატიფიკაცია.

შესრულებულია პარიზში, 1952 წლის 20 მარტს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე თანაბრად ავთენტურ ტექსტებად, ერთადერთ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევროპის საბჭოს არქივში. დამოწმებულ ასლებს გენერალური მდივანი უგზავნის ოქმის ხელმომწერ თითოეულ მთავრობას.

ოქმი № 4

აღამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ოქმი № 4

იმ უფლებათა და თავისუფლებათა უზრუნველყოფის შესახებ, რომლებსაც არ მოიცავს კონვენცია და მისი პირველი ოქმი

სტრასბურგი, 1963 წლის 16 სექტემბერი

ქვემოთ ხელმომწერმა მთავრობებმა, არიან რა ევროპის საბჭოს წევრები,

გადაწყვიტეს გადადგან ნაბიჯები გარკვეულ უფლებათა და თავისუფლებათა ერთობლივი უზრუნველყოფისათვის, რომელთაც არ მოიცავს 1950 წლის 4 ნოემბერს რომში ხელმოწერილი აღამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (ამიერიდან მოიხსენიება, როგორც „კონვენცია“) I კარი, 1952 წლის 20 მარტს პარიზში ხელმოწერილი მისი პირველი ოქმის 1-3 მუხლები

და შეთანხმდნენ შემდეგზე:

მუხლი 1

გალაუგებლობის გამო თავისუფლების აღკვეთის აკრძალვა

არავის შეიძლება აღკვეთის თავისუფლება მხოლოდ იმის გამო, რომ არ შესწევს უნარი შეასრულოს სახელშეკრულებო ვალდებულება.

მუხლი 2

მიმოსვლის თავისუფლება

1. ყველას, ვინც კანონიერად იმყოფება სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, აქვს ამ ტერიტორიაზე მიმოსვლისა და საცხოვრებელი ადგილის არჩევის თავისუფლება.
2. ყველა თავისუფალია, დატოვოს ნებისმიერი, მათ შორის, საკუთარი ქვეყანა.
3. დაუშვებელია ამ უფლების განხორციელებაზე შეზღუდვის დაწესება, გარდა იმისა, რომელიც გათვალისწინებულია კანონით და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში ეროვნული უშიშროების, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების, საზოგადოებრივი წესრიგის შენარჩუნების, დანაშაულის თავიდან აცილების, ჯანმრთელობის ან მორალის დაცვის ინტერესებისათვის ანდა სხვათა უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად.
4. ზოგიერთ სივრცეში 1-ლი პუნქტი გათვალისწინებული უფლება ასევე შეიძლება დაქვემდებაროს შეზღუდვებს, რომლებიც შემოღებულია კანონის შესაბამისად და გამართლებულია დემოკრატიულ საზოგადოებაში საჯარო ინტერესებით.

მუხლი 3

მოქალაქეთა გაძევების აკრძალვა

1. არაფინ შეიძლება გაძევებულ იქნეს ინდივიდუალური ან კოლექტიური ღონისძიებით იმ ქვეყნის ტერიტორიიდან, რომლის მოქალაქეც ის არის.
2. არაფინ შეიძლება აღკვეთოს იმ ქვეყნის ტერიტორიაზე შესვლის უფლება, რომლის მოქალაქეც ის არის.

მუხლი 4

უცხოელთა კოლექტიური გაძევების აკრძალვა

უცხოელთა კოლექტიური გაძევება აკრძალულია.

მუხლი 5

ოქმის მოქმედება სივრცეში

1. ოქმის ხელმოწერის ან რატიფიკაციისას ან, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, ყოველ მაღალ ხელშეკვერელ მხარეს შეუძლია განცხადება გაუგზავნოს ევროპის საბჭოს ვენერაღურ მდივანს იმის შესახებ, თუ რა ფარგლებში კისრულობს ის წინამდებარე ოქმის დებულებების გაფრცხვლებას განცხადებაში მითითებულ იმ ტერიტორიებზე, რომელთა საერთაშორისო ურთიერთობებზეც ის არის პასუხისმგებელი.
2. ყოველ მაღალ ხელშეკვერელ მხარეს, რომელმაც წარადგინა განცხადება წინა პუნქტის შესაბამისად, შეუძლია დროგამოშვებით გაუგზავნოს შემდგომი განცხადებანი, რომელშიც წინა განცხადებაში მითითებული პირობების შეცვლის ან რომელიმე ტერიტორიაზე ამ ოქმის დებულებათა გაფრცხვლების შეწყვეტის შესახებ.
3. ამ მუხლის შესაბამისი განცხადება განიხილება, როგორც კონვენციის 5ნ-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად წარდგენილი განცხადება.
4. ყოველი სახელმწიფოს ტერიტორია, რომელზეც ეს ოქმი ვრცელდება სახელმწიფოს მიერ მისი რატიფიკაციის ან მიღების საფუძველზე, და თითოეული ტერიტორია, რომელზეც ის ვრცელდება სახელმწიფოს მიერ ამ მუხლის შესაბამისად წარდგენილი განცხადების საფუძველზე, განიხილება სხვადასხვა ტერიტორიებად მე-2 და მე-3 მუხლებში მოხსენიებული სახელმწიფოს ტერიტორიის განმარტებისათვის.
5. ყოველ სახელმწიფოს, რომელმაც წარადგინა განცხადება ამ მუხლის 1-ლი ან მე-2 პუნქტის შესაბამისად, შემდგომში, ნებისმიერ დროს შეუძლია განცხადებაში მითითებული ერთი ან

რამდენიმე ტერიტორიის მიმართ განაცხადოს, რომ აღიარებს სასამართლოს უფლებამოსილებას, განიხილოს კონვენციის 34-ე მუხლის შესაბამისად ფიზიკური პირების, არასამთავრობო ორგანიზაციების ან ცალკეულ პირთა ჯგუფის საჩივრები ამ ოქმის ყველა ან 1-4 მუხლებთან დაკავშირებით.

მუხლი 6

კონვენციასთან მიმართება

ამ ოქმის 1-ელ, მე-2, მე-3, მე-4 და მე-5 მუხლებს მაღალი ხელშეკრული მხარეები განიხილავენ როგორც კონვენციის დამატებით მუხლებს და, მათთან მიმართებაში, კონვენციის ყველა დებულება გამოიყენება შესაბამისად.

მუხლი 7

ხელმოწერა და რატიფიკაცია

1. ეს ოქმი ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრი, კონვენციის ხელმომწერი სახელმწიფოებისათვის. მისი რატიფიკაცია მონდება კონვენციის რატიფიკაციასთან ერთად, ან მის შემდეგ. იგი ძალაში შედის რატიფიკაციის ხუთი სიგელის დეპონირების შემდეგ. იმ სახელმწიფოსათვის, რომელიც შემდგომ მოახდენს მის რატიფიკაციას, ოქმი ძალაში შედის რატიფიკაციის სიგელის დეპონირებისთანავე.

2. რატიფიკაციის სიგელის დეპონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან, რომელიც ყველა წევრ სახელმწიფოს ატყობინებს, თუ ვინ მოახდინა ოქმის რატიფიკაცია.

ამის დასტურად, ქვემოთ ხელმომწერებმა, რომლებიც აღჭურვილნი არიან სათანადო უფლებამოსილებით, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შსრულებულია სტრასბურგში, 1963 წლის 16 სექტემბერს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტიკურ ტექსტებად, ერთადერთ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევროპის საბჭოს არქივში. დამოწმებულ ასლებს გენერალური მდივანი უგზავნის ოქმის ხელმომწერ თითოეულ მთავრობას.

ოქმი № 6

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ოქმი № 6

სიკვდილით დასჯის გაუქმების შესახებ

სტრასბურგი, 1963 წლის 28 აპრილი

ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოები, რომლებმაც ხელი მოაწერეს 1950 წლის 4 ნოემბერს რომში ხელმოწერილ ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (ამიერიდან მოიხსენიება, როგორც „კონვენცია“) ამ ოქმს, მიიჩნევენ, რომ ევროპის საბჭოს რამდენიმე წევრ სახელმწიფოში განხორციელებული წინსვლა ვამოხატავს სიკვდილით დასჯის გაუქმების საერთო ტენდენციას

და, თანხმდებიან შემდეგზე:

მუხლი 1

სიკვდილით დასჯის გაუქმება

სიკვდილით დასჯა გაუქმებულია. არ შეიძლება ვინმესთვის სიკვდილის მისჯა ან მისჯილი სიკვდილის აღსრულება.

მუხლი 2

სიკვდილით დასჯა ომიანობის დროს

სახელმწიფოს შეუძლია თავის კანონმდებლობაში გაითავალისწინოს სიკვდილით დასჯა ომის ან ომის გარდაუვალი საფრთხის დროს ჩადენილი ქმედებისათვის; ამგვარი სახაჯელის გამოყენება

დასაშვებია მხოლოდ ამ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და მისი დებულებების შესაბამისად. სახელმწიფო აცნობებს ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს ამ კანონმდებლობის შესაბამისი დებულებების შესახებ.

მუხლი 3

გადახვევის აკრძალვა

დაუშვებელია ამ ოქმით ნაკისრი ვალდებულებებიდან გადახვევა კონვენციის მე-15 მუხლის საფუძველზე.

მუხლი 4

დათქმების აკრძალვა

დაუშვებელია ამ ოქმის დებულებათა მიმართ კონვენციის 57-ე მუხლით გათვალისწინებული დათქმების გაკეთება.

მუხლი 5

ოქმის მოქმედება სივრცეში

1. ოქმის სელმოწერის, მისი რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცეების დებონირების დროს, ყოველ სახელმწიფოს შეუძლია განსაზღვროს ტერიტორია ან ტერიტორიები, რომელზეც გაგრცელდება ეს ოქმი.
2. ყოველ სახელმწიფოს, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, შეუძლია ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნისათვის წარდგინდოს განცხადებით, განაცხადოს ამ ოქმის მოქმედება განცხადებაში მითითებულ ნებისმიერ სხვა ტერიტორიაზე. ასეთი ტერიტორიის მიმართ ოქმი ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ განცხადების მიღების თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.
3. ამ მუხლის წინა ორი პუნქტის შესაბამისად წარდგინდოი ყოველი განცხადება, მასში მითითებული ნებისმიერი ტერიტორიის მიმართ, შეიძლება უკან იქნეს გატანილი გენერალურ

მდივნისათვის შეტყობინების მეშვეობით. განცხადების უკან გატანა ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ შეტყობინების მიღების თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 6

კონვენციასთან მიმართება

ამ ოქმის 1-5 მუხლებს ხელშეშკვერელი სახელმწიფოები განისილაგენ როგორც კონვენციის დამატებით მუხლებს და მათთან მიმართებაში კონვენციის ყველა დებულება გამოიყენება შესაბამისად.

მუხლი 7

ხელმოწერა და რატიფიკაცია

ოქმი ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრი, კონვენციის სელმოწერი სახელმწიფოებისათვის. ის ექვემდებარება რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოს არ შეუძლია ამ ოქმის რატიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება კონვენციის იმავდროული ან წინასწარი რატიფიკაციის გარეშე. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცეების დებონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან.

მუხლი 8

ძალაში შესვლა

1. ეს ოქმი ძალაში შედის მის საჯალდებულოდ აღიარებაზე ევროპის საბჭოს ხუთი წევრის მიერ მე-7 მუხლის შესაბამისად თანხმობის გამოხატვიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.
2. იმ წევრი სახელმწიფოების მიმართ, რომლებმაც შემდგომ გამოხატეს თანხმობა ამ ოქმის საჯალდებულოდ აღიარებაზე, ოქმი ძალაში შედის რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცის დებონირების თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 9

დეპონტარის ფუნქციები

ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი ევროპის საბჭოს წევრებს აცნობებს:

- a. ყოველი ხელმოწერის;
- b. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების ყოველი სიგელის დეპონირების;
- c. მე-5 და მე-8 მუხლების შესაბამისად ამ ოქმის ძალაში შესვლის თარიღის;
- d. ამ ოქმთან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა აქტის, შეტყობინებისა თუ მიმოწერის შესახებ.

ამის დასტურად, ქვემოთ ხელმოწერებმა, რომლებიც აღჭურვილნი არიან სათანადო უფლებამოსილებით, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შესრულებულია სტრასბურგში, 1983 წლის 28 აპრილს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტიკურ ტექსტებად, ერთდეროდ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევროპის საბჭოს არქივში. დამოწმებულ ასლებს ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი უგზავნის ევროპის საბჭოს თითოეულ წევრ სახელმწიფოს.

ოქმი № 7

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ოქმი № 7

სტრასბურგი, 1984 წლის 22 ნოემბერი

ევროპის საბჭოს წევრმა ქვემოთ ხელმოწერმა სახელმწიფოებმა,

გადაწყვიტეს გადადგან შემდგომი ნაბიჯები გარკვეულ უფლებათა და თავისუფლებათა ერთობლივი დაცვის უზრუნველყოფისათვის 1950 წლის 4 ნოემბერს რომში ხელმოწერილი ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (ამჟამინდელი მოხსენიება, როგორც „კონვენცია“) მეშვეობით

და თანხმდებიან შემდეგზე:

მუხლი 1

უცხოელთა გაძევებასთან დაკავშირებული პროცედურული გარანტიები

1. დაუშვებელია სახელმწიფოს ტერიტორიაზე კანონიერად მცხოვრები უცხოელის გაძევება ამ სახელმწიფოდან სხვაგვარად, თუ არა კანონის შესაბამისად მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე და ისე, რომ მას შეეძლოს:

- a. წარადგინოს მისი გაძევების საწინააღმდეგო არგუმენტები;
- b. გადაასინჯვის მისი საქმე და
- c. ამ უფლებათა განსახორციელებლად, წარმოდგენილ იქნეს ხელისუფლების სათანადოდ უფლებამოსილი ორგანოს ან ამ ორგანოს მიერ დანიშნული ერთი ან რამდენიმე პირის წინაშე.

2. უცხოელი შეიძლება გაძევებულ იქნეს მის მიერ ამ მუხლის 1-ლი (ა), (ბ) და (ც) პუნქტებით გათვალისწინებული უფლებების განხორციელებაზე, თუ ასეთი გაძევება აუცილებელია საზოგადოებრივი წესრიგის ინტერესებისათვის, ან განპირობებულია ეროვნული უშიშროების მოსაზრებებით.

მუხლი 2

სისხლის სამართლის საქმის გასაჩივრების უფლება

1. ყველას, ვინც სასამართლოს მიერ მსჯავრდებულია სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენისათვის, აქვს უფლება, მისი მსჯავრდება ან მისთვის დანიშნული სასჯელი გადაასინჯოს ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოს. ამ უფლების განხორციელება, ამ საფუძველზე ჩათვლით, რომლებზე დაყრდნობითაც ის შეიძლება განხორციელდეს, მოწვევრებულია კანონით.

2. ამ წესიდან გამონაკლისი დასაშვებია მცირე მნიშვნელობის დანაშაულის მიმართ, როგორცაც იგი კანონით არის განსაზღვრული, ან როდესაც შესაბამისი პირი პირველი ინსტანციის წესით გასამართლებულია უმაღლესი ინსტანციის სასამართლოს მიერ, ანდა მას ხელახლა დაელო მსჯავრი მის მიმართ გამოტანილი გასამართლებელი განაჩენის გადასინჯვის შედეგად.

მუხლი 3

კომპენსაცია უსწორო მსჯავრდებისათვის

თუ საბოლოო გადაწყვეტილებით პირი მსჯავრდებულია სისხლის სამართლის დანაშაულისათვის და შემდგომში მისი ეს მსჯავრდება გაუქმდა, ან სასჯელის მოხდისაგან ის გათავისუფლდა იმის გამო, რომ ახალმა ან ახლად გამოვლენილმა გარემოებებმა ცხადყო, რომ მის მიმართ მართლმსაჯულება გამოუდგა, ამგვარი მსჯავრდების გამო სასჯელისათვის მას მიეკუთვნება კომპენსაცია შესაბამის სახელმწიფოში მოქმედი კანონის ან დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, თუკი არ დამტკიცდება, რომ მანამდე უცნობი გარემოებების დროულად აღმოჩენის ან გამოვლენის

შეფერხება მილიანად ან ნაწილობრივ ამავე პირის მიზეზით მოხდა.

მუხლი 4

ხელმოწერა გასამართლების ან დასჯის აკრძალვა

1. დაუშვებელია სისხლის სამართლის წესით პირის ხელმოწერა გასამართლება ან დასჯა ერთი და იმავე სახელმწიფოს ოუნიდისაციის ფარგლებში იმ დანაშაულისათვის, რომლისთვისაც ის ერთხელ უკვე იქნა საბოლოოდ გაამართლებული ან მსჯავრდებული ამ სახელმწიფოს კანონისა და სისხლის სამართლის პროცედურის შესაბამისად.

2. წინა პუნქტის დებულებები ვერ დააბრკოლებს საქმის წარმოების განახლებას მოცემული სახელმწიფოს კანონისა და სისხლის სამართლის პროცედურის შესაბამისად, თუკი არსებობს ახალი ან ახლად გამოვლენილი გარემოებების მტკიცებულება, ან თუ საქმის წინარე განხილვა მოხდა არსებითი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო ზეგავლენა მიუხედავად საქმის შედეგზე.

3. დაუშვებელია ამ მუხლით ნაკისრი ვალდებულებებიდან გადახვევა კონვენციის მე-11 მუხლის საფუძველზე.

მუხლი 5

მეუღლეთა თანასწორობა

მეუღლეები სარგებლობენ კერძო-სამართლებრივი ხასიათის თანაბარი უფლებებითა და მოვალეობებით ერთმანეთის შორის და შეიძლებთან ურთიერთობაში, როგორც დაქორწინების დროს, ისე ქორწინების განმავლობაში და მისი შეწყვეტის შემთხვევაში. ეს მუხლი ვერ დააბრკოლებს სახელმწიფოს, განხორციელოს ბავშვების ინტერესებისათვის აუცილებელი ღონისძიებანი.

მუხლი 6

ოქმის მოქმედება სივრცეში

1. ოქმის ხელმოწერის, ანდა მისი რატფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცის დებონირების დროს, ნებისმიერ სახელმწიფოს შეუძლია განსაზღვროს ტერიტორია ან ტერიტორიები, რომლებზეც გაგრძელდება ოქმის მოქმედება და განაცხადოს, თუ რა ფარგლებში კისრულობს იგი ოქმის დებულებების გაგრძელებას შესაბამის ტერიტორიასა თუ ტერიტორიებზე.
2. ყოველ სახელმწიფოს, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნის სახელზე წარდგენილი განცხადებით, შეუძლია განაგრძოს ამ ოქმის მოქმედება განცხადებაში მითითებულ ნებისმიერ სხვა ტერიტორიაზე. ასეთი ტერიტორიის მიმართ ოქმი ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ განცხადების მიღების შემდეგ ორთვიანი ვადის ამოწურვის თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.
3. წინა ორი პუნქტის შესაბამისად წარდგენილი ნებისმიერ განცხადება, მასში მითითებული ყოველი ტერიტორიის მიმართ, შეიძლება უკან იქნეს გატანილი ან შეცვლილი გენერალური მდივნისათვის შეტყობინების მეშვეობით. განცხადების უკან გატანა ან შეცვლა ამოქმედდება გენერალური მდივნის მიერ შეტყობინების მიღების შემდეგ ორთვიანი ვადის ამოწურვის თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.
4. ამ მუხლის შესაბამისი განცხადება განიხილება, როგორც კონვენციის 5ნ-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად გააკეთებულ განცხადება.
5. ყოველი სახელმწიფოს ტერიტორია, რომელზეც ეს ოქმი ვრცელდება ამ სახელმწიფოს მიერ მისი რატფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების შედეგად, და თითოეული ტერიტორია, რომელზეც ის ვრცელდება სახელმწიფოს მიერ ამ მუხლის შესაბამისად წარდგენილი განცხადების საფუძველზე, განიხილება სხვადასხვა ტერიტორიებად 1-ელ მუხლში მოხსენიებული სახელმწიფოს ტერიტორიის განმარტებისათვის.

6. ყოველ სახელმწიფოს, რომელმაც გააკეთა განცხადება ამ მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტების შესაბამისად, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, განცხადებაში მითითებული ერთი ან რამდენიმე ტერიტორიის მიმართ შეუძლია განაცხადოს, რომ აღიარებს სასამართლოს უფლებამოსილებას კონვენციის 34-ე მუხლის შესაბამისად მიიღოს ფინიკური პირების, არასამთავრობო ორგანიზაციების ან ცალკეულ პირთა ჯგუფისაგან ხაზინები ამ ოქმის 1-5 მუხლებთან დაკავშირებით.

მუხლი 7

კონვენციასთან მიმართება

ამ ოქმის 1-6 მუხლებს კონვენციის მხარე სახელმწიფოები განიხილავენ, როგორც კონვენციის დამატებით მუხლებს და, მათ მიმართ, კონვენციის ყველა დებულება გამოიყენება შესაბამისად.

მუხლი 8

ხელმოწერა და რატფიკაცია

ეს ოქმი ღიაა ხელმისაწვრად ევროპის საბჭოს წევრი, კონვენციის ხელმოწერა სახელმწიფოებისათვის. ის ექვემდებარება რატფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოს არ შეუძლია ამ ოქმის რატფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება კონვენციის იმავდროული ან წინასწარი რატფიკაციის გარეშე. რატფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცეების დებონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან.

მუხლი 9

ძალაში შესვლა

1. ეს ოქმი ძალაში შედის მის საფუძველზე აღიარებაზე ევროპის საბჭოს შეიდი წევრი სახელმწიფოს მიერ მე-8 მუხლის შესაბამისად თანხმობის გამოხატვის შემდეგ ორთვიანი ვადის ამოწურვის თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

2. იმ წვერი სახელმწიფოს მიმართ, რომელმაც შეძლევა გამოხატა ოქმის საფალდეულოდ აღიარებაზე თანხმობა, ოქმი ძალაში შედის რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სიგელის დებონირების შემდეგ ოროვიანი ვადის ამოწურვის თარიღიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუნლი 10

დებონიტარის ფუნქციები

ევრობის საბჭოს გენერალური მდივანი ევრობის საბჭოს ყველა წვერ სახელმწიფოს აცნობებს:

- a. ყოველი ხელმოწერის;
- b. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების ყოველი სიგელის დებონირების;
- c. მე-6 და მე-9 მუნლებს შესაბამისად ოქმის ძალაში შესვლის ყოველი თარიღის;
- d. ოქმიან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა აქტის, მტყობნებისა თუ მითოწერის შესახებ.

ამის დასტურად, სათანადო უფლებამოსილებით აღჭურვილმა ქვემოთ ხელმოწერებმა, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შსრულებულია სტრასბურგში, 1984 წლის 22 ნოემბერს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტურ ტექსტებად, ერთადერთ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევრობის საბჭოს არქივში. დამოწმებულ ასლებს ევრობის საბჭოს გენერალური მდივანი უგზავნის ევრობის საბჭოს თითოეულ წვერ სახელმწიფოს.

ოქმი № 12

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ოქმი № 12

რომი, 2000 წლის 4 ნოემბერი

ევრობის საბჭოს წვერი ქვემოთ ხელმოწერი სახელმწიფოები ითვალისწინებენ ფუქემდებლურ პრინციპს, რომლის თანახმად, ყველა ადამიანი თანასწორია კანონის წინაშე და სარგებლობს კანონით თანაბარი დაცულობის უფლებით;

მზად არიან გადადგან შემდგომი ნაბიჯები ადამიანთა თანასწორობის ხელშესაწყობად დისკრიმინაციის საერთო აკრძალვის ერთობლივი უზრუნველყოფის და 1950 წლის 4 ნოემბერს რომში ხელმოწერილი ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (ამიერიდან მოხსენიება, როგორც „კონვენცია“) საფუძველზე;

კვლავ ადასტურებენ, რომ დისკრიმინაციის დაუშვებლობის პრინციპი ვერ დააბრკოლებს მონაწილე სახელმწიფოებს, გაატარონ ღონისძიებები სრული და ეფექტური თანასწორობის ხელშესაწყობად, თუკი ამის ობიექტური და გონივრული გამართლება მოეპოვებათ.

და, თანხმდებიან შემდეგზე:

მუხლი 1

დისკრიმინაციის საერთო აკრძალვა

1. კანონით დადგენილი ნებისმიერი უფლებით სარგებლობა უზრუნველყოფილია ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე სქესის, რასის, კანის ფერის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულების, ეროვნული თუ სოციალური წარმოშობის, ეროვნული უმცირესობისა და კუთვნილების, ქონებრივი მდგომარეობის, დაბადებისა თუ სხვა სტატუსის განურჩევლად.
2. დაუშვებელია საჯარო ხელისუფლების მხრიდან ვინმეს დისკრიმინაცია 1-ელ პუნქტში აღნიშნული რომელიმე საფუძვლით.

მუხლი 2

ოქმის მოქმედება სივრცეში

1. ოქმზე ხელმოწერის, მისი რატიფიკაციის, დამტკიცების ან მიღების სივრცის დემონსტრირების დროს, ყოველ სახელმწიფოს შეუძლია განსაზღვროს ტერიტორია ან ტერიტორიები, რომელზეც ვაგრცხვდება ეს ოქმი.
2. ყოველ სახელმწიფოს, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, შეუძლია ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნის სახელზე წარდგინდოს განცხადებით, განაგრძოს ამ ოქმის მოქმედება განცხადებაში მითითებულ ნებისმიერ სხვა ტერიტორიაზე. ასეთი ტერიტორიის მიმართ ეს ოქმი ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ განცხადების მიღების შემდეგ სამთავროს ვადის ამოწურვიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.
3. წინა ორი პუნქტის შესაბამისად წარდგენილი ნებისმიერი განცხადება, მასში მითითებული ყოველი ტერიტორიის მიმართ შეიძლება უკან იქნეს გატანილი ან შეცვლილი გენერალური მდივნისათვის შეტყობინების მეშვეობით. განცხადების უკან გატანა ან შეცვლა ამოქმედება გენერალური მდივნის მიერ შეტყობინების მიღების შემდეგ სამთავროს ვადის ამოწურვიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

4. ამ მუხლის შესაბამისი განცხადება განიხილება როგორც კონვენციის 56-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად ვაკეობულ განცხადება.

5. ყოველ სახელმწიფოს, რომელმაც გააკეთა განცხადება ამ მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტების შესაბამისად, შემდგომში, ნებისმიერ დროს, განცხადებაში მითითებული ერთი ან რამდენიმე ტერიტორიის მიმართ შეუძლია განაცხადოს, რომ აღიარებს სასამართლოს უფლებამოსილებას, კონვენციის 34-ე მუხლის შესაბამისად მიიღოს ფიზიკური პირების, არასამთავრობო ორგანიზაციების ან ცალკეულ პირთა ვგუფისაგან საჩივრები ამ ოქმის 1-ელ მუხლით დაკავშირებით.

მუხლი 3

კონვენციასთან მიმართება

ამ ოქმის 1-ელ და მე-2 მუხლებს ხელშეკრული სახელმწიფოები განიხილავენ როგორც კონვენციის დამატებით მუხლებს და კონვენციის ყველა დებულება მათთან მიმართებაში გამოიყენება შესაბამისად.

მუხლი 4

ხელმოწერა და რატიფიკაცია

ეს ოქმი ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრი, კონვენციის ხელმოსწერი სახელმწიფოებისათვის. ის ექვემდებარება რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოს არ შეუძლია ამ ოქმის რატიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება კონვენციის იმავროული ან წინასწარი რატიფიკაციის გარეშე. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცის დემონსტრაცია ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივნისათვის.

მუხლი 5

ძალაში შესვლა

1. ეს ოქმი ძალაში შედის მის საჯალდებულოდ აღიარებაზე ევრობის საბჭოს ათი წევრი სახელმწიფოს მიერ მე-4 მუხლის შესაბამისად თანხმობის გამოხატვის შემდეგ სამთავროს ვადის ამოწურვიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

2. იმ წევრი სახელმწიფოს მიმართ, რომელიც შემდგომში გამოხატავს ამ ოქმის საჯალდებულოდ აღიარებაზე თავის თანხმობას, ოქმი ძალაში შედის რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სიგელის დეპონირების შემდეგ სამთავროს ვადის ამოწურვიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 6

დეკლარაციის ფუნქციები

ევრობის საბჭოს გენერალური მდივანი ევრობის საბჭოს ყველა წევრ სახელმწიფოს აცნობებს:

- ყოველი ხელმოწერის;
- რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების ყოველი სიგელის დეპონირების;
- მე-2 და მე-5 მუხლებს შესაბამისად ამ ოქმის ძალაში შესვლის ყოველი თარიღის;
- ამ ოქმთან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა აქტის, შეტყობინებისა თუ მიმოწერის შესახებ.

ამის დასტურად, ქვემოთ ხელმოწერებმა, რომლებიც აღჭურვილნი არიან სათანადო უფლებამოსილებით, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შესრულებულია რომში, 2000 წლის 4 ნოემბერს ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტიკურ ტექსტებად, ერთადერთ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევრობის საბჭოს არქივში. ევრობის საბჭოს გენერალური მდივანი დამოწმებულ ასლებს უგზავნის ევრობის საბჭოს თითოეულ წევრ სახელმწიფოს.

ოქმი № 13

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ოქმი № 13

სიკვდილით დასჯის ყველა ვითარებაში გაუქმების შესახებ

ვიენის, 2002 წლის 3 მაისი

ევრობის საბჭოს წევრი, ქვემოთ ხელმოწერი სახელმწიფოები,

დარწმუნებულნი, რომ ყოველი ადამიანის სიცოცხლის უფლება ძირითადი ღირებულებაა დემოკრატიულ საზოგადოებაში, და რომ სიკვდილით დასჯის გაუქმება არსებითია ამ უფლების დაცვისა და ყველა ადამიანის თანაბრის ღირსების სრული აღიარებისათვის;

მოსურენი, რომ გააძლიერონ სიცოცხლის უფლების დაცვა, რომელიც უზრუნველყოფილია ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის 1950 წლის 4 ნოემბერს რომში ხელმოწერილი კონვენციით (ამიერიდან მოიხსენიება როგორც „კონვენცია“);

აღნიშნავენ, რომ კონვენციის მე-6 ოქმი, რომელიც სიკვდილით დასჯის გაუქმებას შეეხება და ხელმოწერილია სტრასბურგში 1983 წლის 28 აპრილს, არ მოიცავს სიკვდილით დასჯის გაუქმებას ომის ან ომის გარდაუვალი საფრთხის დროს ჩადენილი ქმედებისათვის;

მტკიცე გადაწყვეტილებას იღებენ, ბოლო ნაბიჯი გადადგან სიკვდილით დასჯის ყველა ვითარებაში გასაუქმებლად.

და, თანხმდებიან შემდეგზე:

მუხლი 1

სიკვდილით დასჯის გაუქმება

სიკვდილით დასჯა გაუქმებულია. არ შეიძლება ვინმესთვის სიკვდილის მისჯა ან მისჯილი სიკვდილის აღსრულება.

მუხლი 2

გადანგევის აკრძალვა

დაუშვებელია ამ ოქმით ნაკისრი ვალდებულებებიდან გადანგევა კონვენციის მე-15 მუხლის საფუძველზე.

მუხლი 3

დათქმების აკრძალვა

დაუშვებელია ამ ოქმის დებულებათა მიმართ კონვენციის 57-ე მუხლით გათვალისწინებული დათქმების გაკეთება.

მუხლი 4

ოქმის მოქმედება სივრცეში

1. ოქმის ხელმოწერის, მისი რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცეების დებონირების დროს, ყოველ სახელმწიფოს შეუძლია განსაზღვროს ტერიტორია ან ტერიტორიები, რომელზეც ვაგრცელებდა ეს ოქმი.
2. ყოველ სახელმწიფოს, შემდგომში, ნებისმიერ დროს შეუძლია, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნისათვის წარდგინდეს განცხადებით, განაგრძოს ამ ოქმის მოქმედება განცხადებაში მითითებულ ნებისმიერ სხვა ტერიტორიაზე. ასეთი ტერიტორიის მიმართ ოქმი ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ ამ განცხადების მიღების თარიღიდან სამი თვის გასვლის შემდეგ, მომდევნო თვის პირველ დღეს.

3. ამ მუხლის წინა ორი პუნქტის შესაბამისად წარდგენილი ყოველი განცხადება, მასში მითითებული ნებისმიერი ტერიტორიის მიმართ შეიძლება უკან იქნეს გატანილი ან შეცვლილი გენერალური მდივნისათვის შეტყობინების მეშვეობით. განცხადების უკან გატანა ან შეცვლა ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ ამ შეტყობინების მიღების თარიღიდან სამი თვის გასვლის შემდეგ, მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 5

კონვენციასთან მიმართება

ამ ოქმის 1-4 მუხლებს ხელშემკერედი სახელმწიფოები ვანხილავენ როგორც კონვენციის დამატებით მუხლებს და მათთან მიმართებაში კონვენციის ყველა დებულება გამოიყენება შესაბამისად.

მუხლი 6

ხელმოწერა და რატიფიკაცია

ოქმი ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრი, კონვენციის ხელმომწერი სახელმწიფოებისათვის. ის ექვემდებარება რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოს არ შეუძლია ამ ოქმის რატიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება კონვენციის იმავდროული ან წინასწარი რატიფიკაციის გარეშე. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სივრცეების დებონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან.

მუხლი 7

ძალაში შესვლა

1. ეს ოქმი ძალაში შედის ევროპის საბჭოს ათი წევრი სახელმწიფოს მიერ მე-15 მუხლის შესაბამისად მის საფუძველზე აღიარებაზე თანხმობის გამოხატვის თარიღიდან სამი თვის გასვლის შემდეგ, მომდევნო თვის პირველ დღეს.

2. იმ წვერი სახელმწიფოს მიმართ, რომელიც შემდგომ გამოხატავს თანხმობას ამ ოქმის საკვლევად დადგინებაზე, ოქმი ძალაში შედის რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სიგელის დებონირების თარიღიდან სამი თვის გასვლის შემდეგ, მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 8

დებონირების ფუნქციები

ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი ევროპის საბჭოს ყველა წევრ სახელმწიფოს აცნობებს:

- a. ყოველი ხელმოწერის;
- b. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების ყოველი სიგელის დებონირების;
- c. მე-4 და მე-7 მუხლების შესაბამისად ამ ოქმის ძალაში შესვლის ყოველი თარიღის;
- d. ამ ოქმთან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა აქტის, შეტყობინებისა თუ მიმოწერის შესახებ.

ამის დასტურად ქვემოთ ხელმოწერებმა, რომლებიც აღჭურვილნი არიან სათანადო უფლებამოსილებით, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შესრულებულია ვილნიუსში, 2002 წლის 3 მაისს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტიკურ ტექსტებად, ერთადერთ ცალად, რომელიც დაცული იქნება ევროპის საბჭოს არქივში. დამოწმებულ ასლებს ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი უგზავნის ევროპის საბჭოს თითოეულ წევრ სახელმწიფოს.

ოქმი № 16

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ოქმი № 16

სტრასბურგი, 2.10.2013

ევროპის საბჭოს წვერი სახელმწიფოები და რომში 1950 წლის 4 ნოემბერს ხელმოწერილი ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (შემდგომში კონვენცია) სხვა მაღალი ხელშეშეკრული მხარეები, ქვემოთ ხელმოწერილი მთავრობები,

ითვალისწინებენ რა კონვენციის დებულებებს, განსაკუთრებით მე-19 მუხლს, რომლითაც დაარსდა ევროპის ადამიანის უფლებათა სასამართლო (შემდგომში სასამართლო);

მიიჩნევენ, რომ სასამართლოს კომპეტენციის საკონსულტაციო დასკვნების გაცემის გზით გაფართოება კიდევ უფრო გაამყარებს სასამართლოსა და ეროვნულ ხელისუფლებებს შორის ურთიერთკავშირს და ამდენად, ხელს შეუწყობს კონვენციის დანერგვას სუბსიდირობის პრინციპის შესაბამისად;

ითვალისწინებენ ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის მიერ 2013 წლის 28 ივნისს მიღებულ № 265 (2013) დასკვნას,

და, თანხმდებიან შემდეგზე:

მუხლი 1

1. მაღალი ხელშეკრული მხარის მიერ მე-10 მუხლის შესაბამისად განსაზღვრულ უმაღლესი ინსტანციის სასამართლოებსა და ტრიბუნალებს შეუძლიათ საკონსულტაციო დასკვნის გაცემის მოთხოვნით მიმართონ სასამართლოს იმ პრინციპულ საკითხებთან მიმართებით, რაც დაკავშირებულია კონვენციითა და მისი დამატებითი ოქმებით განსაზღვრული უფლებების განმარტებასა თუ გამოყენებასთან.
2. შესაბამის სასამართლოს თუ ტრიბუნალს საკონსულტაციო დასკვნის გამოთხოვანა მხოლოდ მის წინაშე მიმდინარე საქმის ფარგლებში შეუძლია.
3. საკონსულტაციო დასკვნის გამოთხოვნა სასამართლომ თუ ტრიბუნალმა უნდა დაასაბუთოს გამოთხოვნის საფუძველი და აღწეროს მის წარმოებაში არსებულ საქმესთან დაკავშირებული შესაბამისი თურთხევითი და ფაქტობრივი გარემოებები.

მუხლი 2

1. 1-ლი მუხლის შესაბამისად წარგზავნილი საკონსულტაციო დასკვნის მოთხოვნის წარმოებაში მიღების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს დიდი პალატის ხუთი მოსამართლისგან შემდგარი კოლეგია. კოლეგიის მიერ მოთხოვნის მიღებაზე უარი გაცემა დასაბუთებული ფორმით.
2. კოლეგიის მიერ მოთხოვნის წარმოებაში მიღების შემთხვევაში, საკონსულტაციო დასკვნას გაცემის დიდი პალატა.
3. ზემოთ გათვალისწინებული კოლეგიის და პალატის შემადგენლობაში შედის ეს ოფფიცო იმ მაღალ ხელშეკრულ მხარესთან მიმართებით არჩეული მოსამართლე, რომელსაც მიუკუთვნება საკონსულტაციო დასკვნის გამოთხოვა სასამართლო თუ ტრიბუნალი. თუ ასეთი მოსამართლე არ არსებობს ან მას

არ აქვს შესაძლებლობა მონაწილეობა მიიღოს განხილვაში,

მოსამართლეს მხარის მიერ წინასწარ წარდგენილი სიდან შეარჩევს და განამყებს სასამართლოს პრეზიდენტი.

მუხლი 3

ეკრობის საბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისიარს და იმ მაღალ ხელშეკრულ მხარეს, რომელსაც მიუკუთვნება საკონსულტაციო დასკვნის გამოთხოვი სასამართლო ან ტრიბუნალი, უფლება აქვს წარმოადგინოს წერილობითი მოსაზრებები და მონაწილეობა მიიღოს ნებისმიერ მოსმენაში. სასამართლოს პრეზიდენტს, მართლმსაჯულების სამართლიანად განხორციელების მიზნით, შეუძლია, მოიწვიოს სხვა მაღალი ხელშეკრული მხარე ან პირი რათა მათაც წარმოადგინონ წერილობითი მოსაზრებები ან მონაწილეობა მიიღონ მოსმენაში.

მუხლი 4

1. საკონსულტაციო დასკვნა გაცემა დასაბუთებული ფორმით.
2. თუ საკონსულტაციო დასკვნა მილიანად ან ნაწილობრივ არ წარმოადგენს მოსამართლეთა ერთსულოვან მოსაზრებას, ნებისმიერ მოსამართლეს აქვს უფლება წარმოადგინოს საკუთარი განსხვავებული აზრი.
3. საკონსულტაციო დასკვნები ეგზავნება გამოთხოვნის სასამართლოს ან ტრიბუნალს და აგრეთვე, შესაბამის მაღალ ხელშეკრულ მხარეს.
4. საკონსულტაციო დასკვნა უნდა გამოქვეყნდეს.

მუხლი 5

საკონსულტაციო დასკვნას არ აქვს საგალდებულო ძალა.

მუნლი 6

მაღალი ხელშეკვერელი მხარეები წინამდებარე ოქმის 1 ლ და მე-5 მუნლებს განხილავენ როგორც კონვენციის დამატებითი მუნლებს და კონვენციის ყველა დებულება გამოიყენება შესაბამისად.

მუნლი 7

1. წინამდებარე ოქმი ღიაა ხელმოსაწერად კონვენციის მაღალი ხელშეკვერელი მხარეებისთვის, რომელთაც თანხმობის გამოხატვა შეუძლიათ:

- ხელმოწერით, რომელიც არ საჭიროებს რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას; ან
- ხელმოწერით, რომელსაც ესაჭიროება და შემდგომ მოყვება რატიფიკაცია, მიღება, ან დამტკიცება.

2. რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების დოკუმენტების დეპონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან.

მუნლი 8

1. წინამდებარე ოქმი ძალაში შევა ათი მაღალი ხელშეკვერელი მხარის მიერ, მე 7 მუნლის შესაბამისად, მისი საგაღმდებულოდ აღიარების დღიდან სამთვიანი ვადის ამოწურვის შემდეგ, მომდევნო თვის პირველ რიცხვში.

2. კონვენციის იმ მაღალი ხელშეკვერელი მხარის მიმართ რომელიც, მე-7 მუნლის შესაბამისად, წინამდებარე ოქმის საგაღმდებულოდ აღიარებაზე თანხმობას შემდგომში გამოხატავს, ოქმი ძალაში შედის აღნიშნული თანხმობის გამოხატვის თარიღიდან სამთვიანი ვადის ამოწურვიდან მომდევნო თვის პირველ რიცხვში.

მუნლი 9

წინამდებარე ოქმის დებულებებთან მიმართებით, კონვენციის 57-ე მუნლით გათვალისწინებული დოქმების ვაკეობა არ დაიშვება.

მუნლი 10

კონვენციის ყოველი მაღალი ხელშეკვერელი მხარე ვალდებულია, ხელმოწერის მომენტში ან რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების სიგელის დეპონირებისას, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნის სახელზე წარდგენილ განცხადებაში დააასაგლოს სასამართლოები ან ტრიბუნალები, რომელთაც იგი განაწესებს ამ ოქმის 1-ლი მუნლის 1-ლი პუნქტის მიზნებისთვის. აღნიშნული განცხადების ცვლილება შესაძლებელია ნებისმიერ დროს, ანალოგიური მეთოდით.

მუნლი 11

კანონიერი შეზღუდვები შეიარაღებული ძალების, პოლიციის ან სახელმწიფო აღმინისტრაციის წარმომადგენლის მიმართ.

ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი ევროპის საბჭოს ყველა წევრ სახელმწიფოს და კონვენციის სხვა მაღალ ხელშეკვერელ მხარეს აცნობებს:

- ყოველი ხელმოწერის;
- რატიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების ყოველი სიგელის დეპონირების;
- მე-8 მუნლის შესაბამისად ოქმის ძალაში შესვლის ყოველი თარიღის;
- მე-10 მუნლის შესაბამისად ვაკეობის ნებისმიერი განცხადების;
- ოქმთან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა აქტის, შეტყობინებისა თუ მიმოწერის შესახებ.

ამის დასტურად, სათანადო უფლებამოსილებით აღჭურვილმა
ქვემოთრე ხელმომწერებმა, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შესრულებულია სტრასბურგში, 2013 წლის 2 ოქტომბერს,
ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, თანაბრად ავთენტურ
ტექსტებად, ერთადერთ ასლად, რომელიც დაცული იქნება
ევროპის საბჭოს არქივში. ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი
დამოწმებულ ასლებს უგზავნის ევროპის საბჭოს თითოეულ
წევრ სახელმწიფოს და კონვენციის სხვა მაღალ ხელშეკვერულ
მხარეებს.

ადამიანის უფლებათა
ევროპული კონვენცია

European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex
www.echr.coe.int